Тошкент ҳақиқати

№ 66 (10.492).
1993 йил
10 июнь
пайшанба
Нархи 10 сўм.

1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН НАШР ЭТИЛМОҚДА.

Вилоят ижтимоий–сиёсий газетаси

СЕШАНБА, ПАЙШАНБА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ.

ПРЕЗИДЕНТ АМСТЕРДАМГА ЖЎНАБ КЕТДИ

8 июнь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Нидерландлар қироллиги бош вазири Рудольф Любберснинг таклифига биноан расмий—амалий ташриф билан Амстердамга жўнаб кетди.

Ислом Каримов сафар олдидан тайёрагоҳда журналистлар саволларига жавоб бера туриб, Нидерландлар қироллиги айни пайтда дунёнинг ривожланган мамлакатларидан бири эканини қайд этди. Саноати, айниқса, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш борасида бу мамлакатда қўлланаётган технологиялар дунёнинг барча давлатлари каби Ўзбекистонда ҳам катта қизиқиш уйғотмоқда, деди Президент. — Сафардан мақсад — ушбу мамлакат билан ўзаро манфаатли алоқаларни кенгайтириш, жаҳон тажрибаларига таяниб, келажакда Ўзбекистоннинг қишлоқ хўжалиги, чорвачилик маҳсулотлари билан ўз-ўзини таъминлашига эришишдан иборат.

Тошкент аэропортида Ислом Каримовни республика Олий Кенгаши Раиси Ш. Йўлдошев, Бош вазир А. Муталов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Ўзбекистон Республикаси Президентининг давлат маслаҳатчиси М. Умурзоқов, Тошкент шаҳри Ҳокими А. Фозилбеков, ташқи ишлар вазири С. Сафоев ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолди. **(ЎзА).**

* * *

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов бошчилигидаги делегация Нидерланд қироллигига келди. Бугун бу ерда олий даражада музокаралар бошланади.

Ўзбекистон Республикасининг Қонуни

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БИЛАН ХАЛҚАРО МОЛИЯ ИНСТИТУТЛАРИ ЎРТАСИДАГИ ХАЛҚАРО ЗАЁМ ВА КАФОЛАТЛИ ШАРТНОМАЛАР ҲАМДА БИТИМЛАРНИ ТУЗИШ ВА ДЕНОНСАЦИЯ ҚИЛИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА

Ушбу қонун чет эл сармояларини жалб этиш жараёнини тезлаштиришни таъминловчи зарур ҳуқуқий шароитларни яратади.

1-модда

Ўзбекистон Республикаси тўла ҳуқуқли аъзо бўлган халқаро молия институтлари билан заём ва кафолатли шартномалар ҳамда битимларни имзолаш ва денонсация қилиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг раисига ва у ваколат берган идораларга тегишлидир.

2-модда

Халқаро молия институтлари билан Ўзбекистон Республикаси ўртасидаги заём ва кафолатли шартномалар ҳамда битимлар Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси ҳамда у ваколат берган органлар томонидан тузилгач, ратификация қилинмайди ва Ўзбекистон Республикаси учун имзоланган пайтдан бошлаб кучга киради.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 7 май.

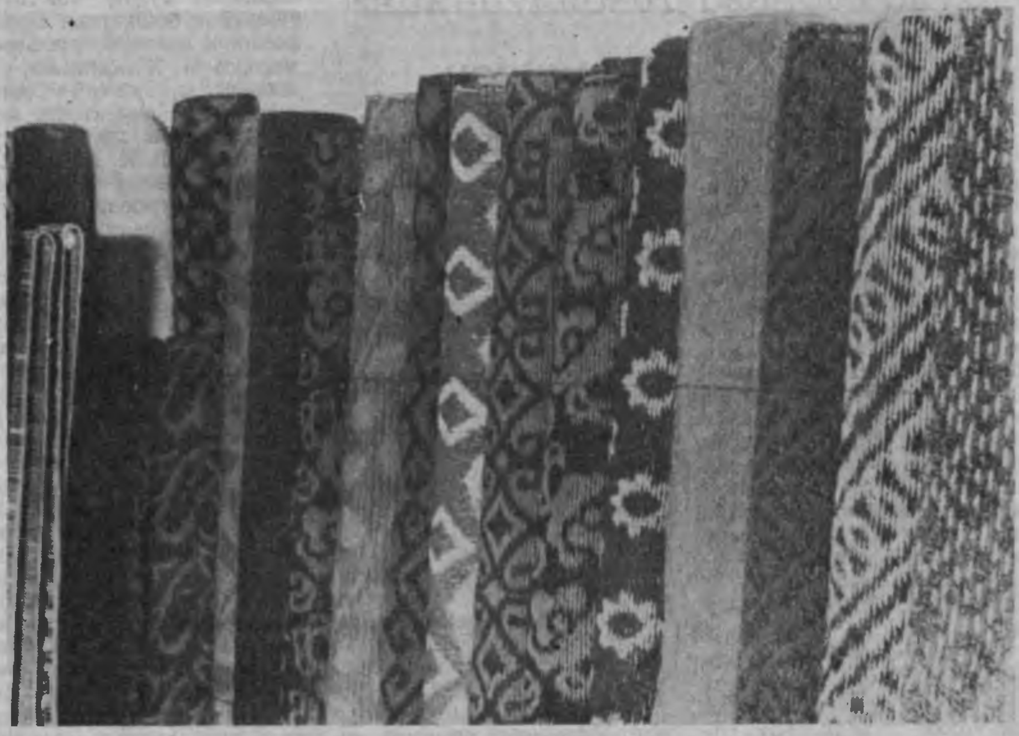

● **ОЛМАЛИҚДАГИ халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш бирлашмаси гилам цехи тўқувчи қизлари Зулфия Раҳматова ва Ҳалима Ҳолматовалар ишчанлиги билан ҳамкасблари ўртасида ҳурмат топганлар. Бу дугоналар кунлик ва ойлик режаларини муттасил ошириш билан бирга, қўлдан чиқаётган маҳсулотнинг сифатли бўлишига катта эътибор беришмоқда. Суратларда: тўқувчи қизлар иш устида: гилам цехи маҳсулотларидан намуналар.**

Даврон АҲМАД олган суратлар.

• *Тошкент районида*

МЕХАНИЗАТОР ОБРЎСИ

● МЕХАНИЗАТОР Нуриддин Ударбеков ўттиз йилдан буён трактор рулини бошқаради. У техникага ёшлик чоғидан бошлаб меҳр қўйди: 20 га тўлганда рулга ўтирди. У ўтган йиллар давомида тракторни бошқаришнинг сир-асрорларини жуда яхши ўрганиб олди. Ер очишда, эгат олишда, қатор ораларига ишлов беришда устаси фаранг. Ҳар бир ниҳолни асраб-авайлайди, мўл ҳосил етиштирилишига салмоқли ҳисса қўшади. Шунинг учун ҳам деҳқонлар ўртасида катта обрўга эга.

Айни кеча-кундузда у пиёз, карам, лавлаги, помидор каби экинларнинг қатор ораларига ишлов бермоқда.

— Мен бу касбда озмикўпми обрў орттирган эканман,— дейди Ғ. Абдуллаев номли жамоа хўжалиги аъзоси Н. УДАРБЕКОВ,—бунинг учун энг аввало марҳум устозим Тешабой Раҳмонбердиевнинг руҳи поклари олдида сажда қиламан. Ҳамиша устоз ўгитларига амал қилиб, эл-юрт иши учун хизмат қилишни бурчим деб биламан.

Т. САФАРОВ.

ТАЖРИБА ҚЎЛ КЕЛМОҚДА

● МУҲАММАДЖОН Фозилов номли жамоа хўжалиги қўйчилик фермаси Бўзай массивида жойлашган. Бу йил ҳар юз бош совлиқдан 90 бош ўрнига 95 бошдан қўзи олинди. Чўпон Ўринбой Жўлдиқораев 700 бош қўзини соғлом қилиб ўстирмоқда. Абдуқодир Даржонов отарида ҳам яхши натижаларга эришиляпти.

Қўйчилик фермасида эришилаётган ютуқларда фахрий чорвадор, хизматлари ҳукуматимизнинг бир қатор орден ва медаллари билан тақдирланган Аббосхўжа Бакировнинг хизмати каттадир. Бакиров фермага мудир қилиб тайинлангач, ўтган давр мобайнида қўйлар сонини кўпайтириш, маҳсулдорлигини ошириш учун бир қатор хайрли ишларни амалга оширди. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган чорвадорнинг тажрибаси мўл-кўлчиликни вужудга келтиришда ҳар жиҳатдан қўл келмоқда. Жамоа хўжалиги аҳли, чўпон-чўлиқлар, чорвадорлар бу ҳақда миннатдор бўлиб гапирмоқдалар.

Т. ДУСОНОВ.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

УЙ-ЖОЙ-КОММУНАЛ ХЎЖАЛИГИ ХОДИМЛАРИДАН БИР ГУРУҲИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йиллик ҳалол меҳнати, уй-жой-коммунал хўжалигини ривожлантиришдаги хизмати ҳамда жамоат турмушида фаол иштирок этгани учун қуйидагиларга Ўзбекистон Республикасининг фахрий унвонлари берилсин:

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АҲОЛИГА ХИЗМАТ ҚИЛИШ СОҲАСИ ХОДИМИ»

Жўраев Бахтиёр Ҳайдарович — Тошкент шаҳар Мирзо Улуғбек тумани уй-жойлардан фойдаланиш бирлашмасининг бош директори

Саидикромов Қаҳрамон Нишонович — Андижон шаҳар троллейбус бошқармасининг ҳайдовчиси

Толипов Мирзахол — «Тошвилоятгаз» ишлаб чиқариш бошқармаси «Зангиотагаз» идорасининг электр газ-пайвандчиси

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ҚУРУВЧИ»

Мамбетмуротова Қизларгул — «Қорақалпоққўкаламзорқурилиш» бошқармасининг бригада бошлиғи

Муродов Фейзулло — Самарқанд вилояти таъмирлаш-қурилиш бошқармасининг сувоқчиси

ҚУЙИДАГИЛАР ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАНСИН:

Аббясов Алижон Харисович — «Ўзкоммуниссиқликманбатаъмир» ихтисослашган таъмирлаш бошқармаси Тошкент участкасининг бошлиғи

Азимов Ҳамид — Сурхондарё вилояти Термиз шаҳар 31-таъмирлаш-қурилиш бирлашмасининг ғишт терувчи пардозловчиси

Арақулов Қодиржон — Андижон вилояти «Иссиқлик манбаи» ишлаб чиқариш бошқармасининг ҳайдовчиси

Аҳмедов Ҳамидулла Аҳматович — Тошкент вилояти уй-жой-коммунал хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи

Давронов Раҳмон — Самарқанд вилояти уй-жой-коммунал хўжалиги ишлаб чиқариш бирлашмаси «Ёдгорлик» корхонасининг сангтароши

Зокиров Носир Обидович — «Ўзбекгаз» ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директорининг ўринбосари

Ибрагимов Алижон — Наманган шаҳар троллейбус бошқармасининг ҳайдовчиси

Икромова Дилором Исломовна — Тошкент шаҳар «Ўзбеккоммуналлойиҳа» институти 2-сув таъминоти ва оқавасув бўлимининг етакчи муҳандиси

Исмоилов Орзиқул Очилович — Жиззах шаҳар уй-жой-коммунал хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бригада бошлиғи

Маматова Бодом — Қарши шаҳар уй-жой-коммунал хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг фаррошИ

Матёқубов Зурашо Отаназарович — Хива шаҳар коммунал хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармаси пудратчи санитария-тозалаш корхонаси махсус автобазасининг ҳайдовчиси

Мирмуҳамедов Миркомил Мирзаевич — Тошкент шаҳар Юнусобод тумани уй-жойлардан фойдаланиш бирлашмасининг тезкор тузатиш-тиклаш хизмати бошлиғи

Муқтумов Бахшилло Ҳайдарович — Бухоро вилояти Когон шаҳар коммунал санитария-тозалаш идорасининг ҳайдовчиси

Рўзиев Исмоилжон — Андижон вилояти «Сувоқава» ишлаб чиқариш бирлашмасининг чилангари

Содиқов Дилмурод Орипович — Тошкент шаҳар Собир Раҳимов тумани уй-жойлардан фойдаланиш бирлашмасининг чилангари

Хвалев Владимир Александрович — Сирдарё вилояти Гулистон шаҳар уй-жой-коммунал хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг автомашина ҳайдовчиси

Холдоров Носирхон Зокирхўжаевич — Наманган вилояти «Косонсойгаз» идорасининг техника назорати устаси

Холмирзаев Собитбой — Наманган вилояти 3-таъмирлаш-қурилиш ишлари бошқармасининг бошлиғи

Шарипов Ботир — Жиззах вилояти «Иссиқлик манбаи» ишлаб чиқариш бошқармаси иссиқлик тармоқларини таъмирловчи чилангерлар бригадасининг бошлиғи

Шаяхметова Соҳиба Нурлиевна — Тошкент вилояти уй-жой-коммунал хўжалиги ишлаб чиқариш бирлашмаси Олмалиқ автойўлмехбазасининг юкчиси

Эргашев Камол — «Жиззахвилоятгаз» ишлаб чиқариш бошқармаси газлаштириш идорасининг электрпайвандчиси

Юсупова Орифа — Тошкент шаҳар Акмал Икромов тумани уй-жойлардан фойдаланиш бирлашмасининг фаррошИ

Қодиров Шавкат Қамбарович — Фарғона вилояти уй-жой-коммунал хўжалиги ишлаб чиқариш бирлашмаси Қўқон махсус автобазасининг тракторчиси

Қосимов Маҳматкул — Сурхондарё вилояти Термиз шаҳар уй-жой тресги хўжалик ҳисобидаги қурилиш бошқармасининг ишчиси

Ҳонимов Ҳалим Раҳимович — Бухоро вилояти «Сувоқава» ишлаб чиқариш бошқармасининг таъмирловчиси

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 4 июнь.

ҚИЙИНЧИЛИКЛАР ЕНГИЛДИ

ИЛҒОР пиллакорлар ҳар бир районда бор.

— Бу йил ишимиз анча машаққатли бўлди,— дейди Чиноз районидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги раиси Э. Жонтелеев.—7—8 майдаги совуқдан барглар зарарланди. Устма-уст ёмғир ёғиб, ҳарорат пасайиб, пиллахоналарда намлик даражаси кўпайди. Пилланинг етилиши кечикди. Лекин пиллакорларимиз тажриба ва маҳоратларини ишга солдилар. Мавжуд барглар расамади билан тақсимланди. Пилланинг вақтида етилишига эришдик.

Шундай қилиб, хўжалик 280 қути қурт уруғидан режадаги 19 минг 300 килограмм ўрнига 20 минг 72 килограмм сара пилла топширди. Кўпгина пиллакорлар 115—135 килограммдан хом ашё етказиб бердилар, хирмонга барака киритдилар.

Райондаги «Эшонобод» жамоа хўжалиги пиллакорлари ҳам 4 минг 400 килограмм ўрнига 4 минг 580 килограмм хом ашё топшириб, режани барвақт уддаладилар.

Ҳ. СУЛАЙМОНОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ГОНОРАРЛАР ВА ФАХРИЙ УНВОНЛАР УЧУН ҚЎШИМЧА ҲАҚ МИҚДОРИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикасининг илмий ва ижодий салоҳиятини сақлаш ва мустаҳкамлаш, Ўзбекистон Республикасида таъсис этилган фахрий унвонлар нуфузини ошириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Ҳар ойда бериладиган гонорарлар ҳамда фахрий унвонларга эга бўлган кишиларнинг иш ҳақи ва пенсияларига қўшимча ҳақ миқдори шу йил 1 июлдан бошлаб иловага мувофиқ белгилансин.

Белгилаб қўйилсинки, гонорарлар ва қўшимча ҳақни тўлаш билан боғлиқ харажатлар бюджет, Пенсия жамғармаси, шунингдек хўжалик ҳисобидаги корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларнинг маблағлари ҳисобидан амалга оширилсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Меҳнат вазирлиги, Пенсия жамғармаси, Ижтимоий таъминот вазирлиги, бошқа манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда икки ҳафта муддат ичида юқорида айтиб ўтилган гонорарлар ва қўшимча ҳақларни тўлаш тартибини ишлаб чиқсин ва тасдиқласин.

Илгари тугатилган фахрий унвонларга ҳақ тўлаш бекор қилинсин.

3. Вазирлар Маҳкамасининг 1992 йил 16 ноябрдаги 536-сон қарори ва Вазирлар Маҳкамасининг 1992 йил 31 декабрдаги 600-сон қарорининг 1-банди ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1993 йил 7 июнь,
274-сон.

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ 1993 ЙИЛ 7 ИЮНДАГИ 274-СОН ҚАРОРИГА ИЛОВА
ГОНОРАРЛАР ВА ФАХРИЙ УНВОНЛАР УЧУН ҚЎШИМЧА ҲАҚ МИҚДОРИ

Фахрий унвонларнинг номи	Ойлик гонорар ва қўшимча ҳақ миқдори
1. Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси	республикада белгиланган энг кам иш ҳақининг 2 баравар ҳажми миқдорида
2. Фанлар академиясининг мухбир аъзоси	Фанлар академияси академиги гонорари миқдорининг 70 фоизи
3. Тармоқ академиясининг ҳақиқий аъзоси	Фанлар академияси академиги гонорари миқдорининг 60 фоизи
4. Тармоқ (қишлоқ хўжалиги, тиббиёт) академиясининг мухбир аъзоси	Фанлар академияси академиги гонорари миқдорининг 50 фоизи
5. Ўзбекистон халқ ёзувчиси	республикада белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорида
6. Ўзбекистон халқ шоири	республикада белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорида
7. Ўзбекистон халқ ўқитувчиси	республикада белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорида
8. Ўзбекистон халқ рассоми	республикада белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорида
9. Ўзбекистон халқ артисти	республикада белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорида
10. Ўзбекистон халқ ҳофизи	республикада белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорида
11. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби	республикада белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорида
12. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби	республикада белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорида
13. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист	республикада белгиланган энг кам иш ҳақининг 80 фоизи
Бошқа тармоқларнинг хизмат кўрсатган ходимлари:	республикада белгиланган энг кам иш ҳақининг 60 фоизи
14. Хизмат кўрсатган архитектор	—"—
15. Хизмат кўрсатган журналист	—"—
16. Хизмат кўрсатган соғлиқни сақлаш ходими	—"—
17. Хизмат кўрсатган ихтирочи ва рационализатор	—"—
18. Хизмат кўрсатган ирригатор	—"—
19. Хизмат кўрсатган қоракўлчи	—"—
20. Хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси	—"—
21. Хизмат кўрсатган саноат ходими	—"—
22. Хизмат кўрсатган алоқачи	—"—
23. Хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалиги ходими	—"—
24. Хизмат кўрсатган бинокор	—"—
25. Хизмат кўрсатган спортчи	—"—
26. Хизмат кўрсатган маданият ходими	—"—
27. Хизмат кўрсатган маиший хизмат соҳаси ходими	—"—
28. Хизмат кўрсатган транспорт ходими	—"—
29. Хизмат кўрсатган спорт устози	—"—
30. Хизмат кўрсатган пахтакор	—"—
31. Хизмат кўрсатган пиллачи	—"—
32. Хизмат кўрсатган иқтисодчи	—"—
33. Хизмат кўрсатган юрист	—"—
34. Хизмат кўрсатган чорвадор	—"—
35. Хизмат кўрсатган халқ таълими ходими	

ЭЛЧИ ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

7 июнь куни Япониянинг Ўзбекистондаги фавқулодда ва мухтор элчиси этиб тайинланган Укэру Магосаки Республикамиз Президенти Ислом Каримовга ишонч ёрлиғини топширди.

Укэру Магосаки Президент Ислом Каримовга Япония императори Акихитонинг саломини етказар экан, Япония ва Ўзбекистон халқлари ўртасидаги муносабатларни янада ривожлантириш учун қўлидан келган ҳамма ишни амалга оширишини маълум қилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Укэру Магосакини юксак лавозим билан қутлаб, элчи жанобларининг халқларимиз ўртасида сиёсий, иқтисодий, маданий, илмий-техникавий соҳалардаги ҳамкорлигини тараққий эттириш йўлида унга муваффақият тилади.

Қабул маросимида Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири С. Сафоев иштирок этди.

(ЎзА).

Япониянинг Ўзбекистон Республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчиси

Укэру МАГОСАКИ

1943 йилда Хитойда туғилган.

1966 йилда Токио дорилфунунининг ҳуқуқшунослик факультетини битирган.

1966 йилда Япония ташқи ишлар вазирлигига ишга кирган.

1966 йилда Англиядаги ҳарбий мактабда ўқиган.

1967 йилда Лондон дорилфунунининг Шарқий Европа факультетида таълим олган.

1968 йилда Москва давлат дорилфунуни иқтисод факультетида билимини оширган.

1969-70 йилларда Япониянинг Москвадаги элчихонаси котиби бўлиб ишлаган.

1971 йилдан — Япония ташқи ишлар вазирлиги халқаро сиёсатни таҳлил қилиш бўлимининг ходими.

1974 йил — Япония саноат ва савдо вазирлиги, нефть қазиб чиқариш бўлими мудирининг ўринбосари, нефть саноатини режалаштириш бўлими мудирининг ўринбосари.

1976 йил — Япония ташқи ишлар вазирлиги иккинчи сонли Шарқий Европа бўлими мудирининг ўринбосари.

1976 йил — Япониянинг Лондондаги элчихонаси котиби.

1978 йил — Япониянинг Москвадаги элчихонаси котиби.

1980 йилдан бошлаб Япония ташқи ишлар вазирлиги Осиё сиёсатини режалаштириш бўлими мудирининг ўринбосари бўлиб ишлаган.

1983 йил — Япония ташқи ишлар вазирлиги маъмуриятини яхшилаш бўлимининг мудири.

1984 йил — Япония ташқи ишлар вазирлиги халқаро сиёсатни таҳлил қилиш бўлимининг мудири.

1985 йилда АҚШдаги Гарвард дорилфунуни халқаро муносабатлар институтида билимини оширади.

1986 йил — Япониянинг Бағдоддаги элчихонаси вазири, Ироқ.

1989 йил — Япониянинг Оттавадаги элчихонаси вазири, Канада.

1991 йил — тадқиқотлар миллий институти халқаро муносабатлар бўлимининг мудири.

1993 йил — Япониянинг Ўзбекистон Республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчиси.

Уйланган, икки фарзанди бор.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги

БИР УМР МИННАТДОРМАН

Академик Ҳадича Сулаймонова таваллудининг 80 йиллиги олдидан

Ҳадича Сулаймонова ўзбек аёлларидан етишиб чиққан биринчи ҳуқуқшунос олимадир. Ким у кишининг раҳбарлигида меҳнат қилган бўлса, ундан ўрганиш ва уни билиш кимга насиб этган бўлса уларнинг хотирасида Ҳадича Сулаймонова жуда катта истеъдодга эга бўлган олима, ўткир ташкилотчи ва жамоат арбоби, ёш авлоднинг доно мураббийси, кўнгилчан ва ёқимли аёл сифатида абадий қолганди.

Ҳадича Сулаймонова қисқа бўлса-да, ниҳоятда ёрқин ва сермазмун ҳаёт кечирди. Бизлар кейинги авлод вакили сифатида мағрурланиб «улар биринчи эдилар» деб гапирамиз. Чунки Ҳадича Сулаймонова республикамизда ҳуқуқшунослик фани соҳасида биринчи ҳуқуқшунослик фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг академиги бўлган ўзбек аёли эди. У ўзининг ана шу қисқа бўлса-да сермазмун умри давомида республикамиз учун етук малакали мутахассис кадрлар тайёрлашга, ҳуқуқ фанининг ва қонунларимизнинг янада ривожланишига жуда катта ҳисса қўша олган биринчи ўзбек аёл олимаси бўлиб танилди.

Ўзбекистон Республикасида қонунларни кодекслаштириш бўйича республикалараро илмий анжуманларини ташкил қилиш ва уларни ўтказишда Ҳадича Сулаймонованинг хизмати жуда катта эди. 1959 йил февраль ойида Қозоғистон, Қирғизистон, Туркманистон ва Ўзбекистон Республикаларининг қонунларини кодекслаштириш муаммолари тўғрисида илмий анжуман бўлганди. Илмий анжуман ишида собиқ СССР, Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари адлия идоралари вакиллари, Москва, Ленинград ва бошқа иттифоқдош республикаларнинг ҳуқуқшунос олимлари иштирок этган эдилар. Ҳадича Сулаймонованинг ана шу илмий анжуманни ташкил қилиш ва уни ўтказишдаги жуда катта хизматини собиқ СССР Олий Суди раисининг муовини В. Борисоглевский бадиий образли қилиб тавсифлаган эди. У ҳам кўпгина бошқалар қатори бу аёлнинг истеъдодига, ҳуқуқ фани, айниқса жиноят фани соҳасидаги ўткир илмига, ўта ташкилотчилик қобилиятига тан берган экан.

В. Борисоглевский ҳуқуқшунос эди. У шоир бўлмаса-да Ҳадича Сулаймонова билан иш юзасидан, илмий соҳада муносабатда бўлиб, унинг ўткир ақли, одамийлиги, чин инсонлиги уни тўсатдан ўзига мафтун этди. У беихтиёр бу ҳақда шеър тўқийди ва уни илмий анжуманнинг муваффақиятли тугаши муносабати билан йиғилган кўп кишилик тантанада ўқиб беради.

Бу шеър албатта қиёмига етмаган, уни ҳақиқий шоир ёзмаганлиги билинса-да, чин дилдан, ўзи ҳаёт бўлган даврда ҳам, шунингдек вафотидан кейин ҳам катта ҳурматга эга бўлган улуғ инсонга бағишланган эди. Шеърнинг мазмуни қуйидагича эди:

ЖК ва ЖПК[1] таптайёр,
Қизғин мубориза, баҳслар тинди,
Иттифоқ қонуни асосида бор
Мазмун маҳаллий қонунга сингди,
Билим нури ёрқин нутқингизда жо,
Сўзингиздан ташна диллар баҳраманд.
Файзлидир Сиз билан барча анжуман.
Илиқ меҳрибонлик, нону туз учун
Бошимизни эгиб таъзим этамиз,
Анжуман ишига ясагач якун,
Москвада Сизни интиқ кутамиз.

[1] ЖК — жиноят кодекси, ЖПК — жиноят-процессуал кодекси.

Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикаларида қонунларни кодекслаштириш муаммоларига бағишланган Республикалараро илмий анжуманнинг натижаси 1959 йил март ойида Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Президиумининг мажлисида муҳокама қилинди. Президиум ана шу илмий анжуманнинг натижасига жуда катта баҳо берган эди.

Ҳадича Сулаймонова Адлия вазири, юридик комиссия раиси, республика Олий Суди раиси сифатида катта куч, қувват ва фаоллиги билан илмий ва ташкилотчилик ишларини олиб борди. Тошкент давлат университети ҳуқуқшунослик факультети жиноят ҳуқуқи кафедрасининг профессори бўлиб, суд, прокуратура ва давлатнинг бошқа муассасаларига етук мутахассис кадрлар тайёрлаш ишида сермаҳсул иш олиб борди.

Ҳадича Сулаймонова жиноят ҳуқуқи фанида ўзбек тилида биринчи маротаба ёзилган ўқув дарслигининг етакчи муаллифларидан бири ва муҳаррири бўлган эди.

Унинг ҳаётида ҳуқуқ фанларини ривожлантириш жуда муҳим иш эди. У фанни олимлар яратишини, илм қачонки мутахассислар амалиётда уни самарали татбиқ этаолсагина жуда катта қийматга эга бўлишини билар эди. Шу сабабли олимларни ҳам, мутахассисларни ҳам тайёрлаш лозим эди. Ҳадича Сулаймонова жуда масъулиятли вазифаларда, мансабларда меҳнат қилсада, илмий ижодни тарк этмади. Жиноят ҳуқуқи кафедрасига мудирлик қилиб, педагоглик фаолиятининг такомиллашувига кўп эътибор берди, ёшларнинг эътиборли, ғамхўр мураббийси бўлиб қолди. Ҳадича Сулаймонова кафедра мудирлигини қабул қилганда кафедрада илмий даражали ўқитувчи фақат унинг ўзи эди. Унинг раҳбарлигида қисқагина, бор йўғи 9 йил давомида жиноят ҳуқуқи кафедраси ўқитувчиларининг ҳаммаси илмий даражали бўлди, ҳуқуқ фанларини ўқитиш даражаси сезиларли ўсди, ривожланди.

Ана шу пайтлар менга — Тошкент юридик институти талабасига Ҳадича Сулаймонова билан танишиш бахти кулиб боқди.

Биз талабалар ўқитувчимизни жуда севардик. Унинг ўқиган маърузалари тингловчиларга ақлли-заковатли, кенг фикрли, ҳар томонлама чуқур билимли, ҳаммага яхшиликни раво кўрувчи инсоннинг сабоғи сифатида хурсандчилик олиб келарди. Ўтказган амалий машғулотлари эса, талабалар ўртасида ҳақиқий беозор баҳсга айланар эди. Ҳар бир талаба мавзу бўйича ўзининг фикрини очиқ айта-оларди. Устоз эса, у ёки бу муаммонинг муҳокамасини тўғри йўлга бошқарар ва бу билан ҳар бир талабада мустақил фикрлашни шакллантирарди.

Ҳадича Сулаймонова фанни талантли олимлар, фидойилар ривожлантиради, унинг ажралмас бир сифати бу илмий фикрни, илмий назарияни узлуксиз ривожлантиришда, муносиб авлодларни доимо тайёрлаб боришда деб таъкидларди.

Бу соҳада ёш юрист олимларнинг етишувида улкан хизматлари билан ва бошқа соҳадаги миннатсиз меҳнати билан у доимо намуна бўлиб келди. Унинг илмий раҳбарлигида 16 киши юридик фанлари номзоди илмий даражасига эга бўлди. Шулардан Т. С. Саъдуллаев, Г. А. Аҳмедов, И. Х. Ҳакимов, И. Д. Жалилов, И. С. Юсупов, В. В. Труфанов, М. Т. Икромова, М. М. Муллаев, К. Н. Эркахўжаев, В. К. Иконому, марҳумлар А. Аюбов ва А. А. Қосимовларни кўрсатиш мумкин. Ҳадича Сулаймонованинг шогирдлари ҳозир Ўзбекистондагина эмас, Россия Федерацияси, Тожикистон олий ўқув юртлари, олий илмгоҳларида ҳам илмий ва педагогик ишларида ҳормай-толмай меҳнат қилмоқда.

Ҳадича Сулаймонованинг аспирант шогирдларидан бири Василис Кирянос Иконому бўлиб, у Грецияда олий юридик маълумот олиб, у ердан бизга сиёсий муҳожир бўлиб келган эди. У 1954 йилда Тошкент юридик институти жиноят ҳуқуқи кафедраси аспиранти бўлди. Унга илмий раҳбар этиб, институт директори, жиноят ҳуқуқи кафедраси мудири Ҳадича Сулаймонова тасдиқланган эди. В. К. Иконому илмий раҳбари билан биринчи марта учрашганини шундай эслайди: менинг қаршимда тамомила бошқача профессор намоён бўлди. Ўзининг оддий ва улуғлиги, хушфеъл ва камтарлиги билан бу профессор мени ўзига мафтун этган эди. В. К. Икономунинг таъкидлашича, Ҳадича Сулаймонова илмий даражаси, ижтимоий мавқеи ўзгаришига қарамай, қайси бир юқори лавозимни эгалламасин унинг камтарлиги ва ишчанлиги сира ўзгармас эди. Уни эгаллаган мансаби ва ижтимоий мавқеи эмас, балки олима, давлат арбоби бўлган чин инсонлиги безар эди.

Ҳадича Сулаймонова юқори малакали илмий ходимлар тайёрлашга алоҳида ғамхўрлик қилди. Шу сабабли юрист олимларнинг у ёки бу муаммони ҳал этишга бағишланган ҳар бир рисоласининг нашр этилиши, олимларнинг докторлик диссертациясини ёзишга бўлган хоҳиши уни чексиз қувонтирар ва у учун муҳим бир воқеа бўлар эди. Бундай ниятли кишиларга, у қўлидан келганича, имконияти қадар ёрдам берар эди. Ўзбекистоннинг илм аҳлидан етишиб чиққан янги-янги юридик фанлари докторлари бунга яққол мисол бўлаолади. У гоҳида докторлик диссертациясини ҳимоя қилишда оппонент бўлар, гоҳида илмий маслаҳатчи бўлиб ишни тайёрлашда фаол қатнашар эди. Масалан Ш. З. Ўразаев, А. А. Аъзамхўжаев, К. Д. Тюрин ва Р. Ҳ. Аминоваларнинг докторлик диссертациялари ҳимоясида оппонент бўлган бўлса, унинг бевосита илмий раҳбарлигида Г. П. Саркисянц докторлик диссертацияси устида илмий иш бошлаган эди.

Менинг Ҳадича Сулаймонова билан муносабатим бутунлай ўзгача ҳолда бошланган эди. Мендаги илмий ишга қизиқишни сезиб, ўзига биринчи аёл аспирант бўлишим ҳақида маслаҳат берди. Менинг эса хурсандлигим чексиз эди. Чунки илмий иш билан шуғулланадиган киши ўзини талантли, талабчан, ёқимли, аниқ бир устозсиз мутлақо тасаввур эта олмайди, албатта. Лекин Ҳадича Сулаймонова менга фақат талабчан ва меҳрибон устоз бўлиб қилмасдан, балки иккинчи онам бўлиб қолди. У менинг илмий соҳадаги биринчи қадамимни кузатиб, биринчи муваффақиятимдан қанчалик суюнган эди.

Мен юридик фанлар номзоди илмий даражасини олиш учун Москвада собиқ СССР Фанлар Академиясининг давлат ва ҳуқуқ институтида диссертация ҳимояси кунини ҳеч қачон унутолмайман. Ҳадича Сулаймонова ҳимояга қатнашган эди. Ўша дамда мендан ҳам кўпроқ илмий раҳбарим ҳаяжонланган эди. Муболағасиз айтишим мумкинки, у киши менинг илмий даражага эга бўлишим, ишимнинг муваффақиятли чиқишига бутун фикри-зикрини бағишлаган эди.

Ҳимоя куни ҳаяжонланиш сабабли дастрўмолимни эсдан чиқарибман, Ҳадича опа эса дарҳол ўзининг хошияли чиройли рўмолчасини менга узатди. Бу ғамхўрлик ўша дамда менга қанчалик куч-қувват бағишлаган эди! Ҳимоя жуда яхши ўтди, биз иккаламиз менинг биринчи муваффақиятимдан жуда хурсанд бўлган эдик. Ҳадича Сулаймонованинг ўша дастрўмолчаси менда бир умрга муқаддас бўлиб қолди ва уни шу кунгача сақлаб юраман.

Менинг педагоглик фаолиятимга ҳам Ҳадича Сулаймонова бефарқ қарай олмас эди. Ўқитувчи сифатида аудиторияга биринчи марта кирганимда ёш ва тажрибасиз эдим. Қаршимда ўтирган талабалар катта ёшдаги, салобатли, кўпчилиги урушда қатнашган одамлар эди. Улар мени самимий кутиб олган бўлсалар-да, айримларининг ишончсизлик билан қараганларини ҳам сезиб турардим. Ўша дамда ўқитувчи деган юксак номга эга эканлигимни исботлашим лозим эди. Буни дилдан ҳис этиб, ўзимда бир масъулият сезиб тургандим. Ўқитувчи сифатидаги биринчи дарсим, сабоғим муваффақиятли ўтганлигидан қувончим чексиз эди. Ҳадича Сулаймонованинг камтар, меҳрибон ва улуғ устозлиги шундаки, дарс ўтаётганимда менга мутлақо билдирмасдан менга қийин ҳолат бўлганида ёрдам бериш, қўллаш мақсадида аудитория эшиги ёнига келиб, пойлаб турганлигини кейинчалик билиб, у кишидан чексиз миннатдор бўлган эдим. Ана шундай устоз ва оналик меҳрини сўзи ва иши билан ёрдам беришга доимо тайёр турганлигини ҳамиша: яъни ёшлигимда ҳам, кейин ҳам, юридик институти жиноят ҳуқуқи кафедрасининг катта ўқитувчиси бўлиб ишлаб юрганимда ҳам, юқори лавозимларни эгаллаган пайтларимда — республика Олий Суди раисининг ўринбосари, Ўзбекистон Республикаси Олий Совети Президиумининг юридик бўлими бошлиғи, Республика Министрлар Совети ҳузуридаги юридик комиссия раиси, катта оиланинг соҳибаси ва онаси бўлган пайтимда ҳам доимо сезиб турар эдим.

Ҳадича Сулаймонова ўз шогирди — менинг илмий ишни доимо давом эттириб, докторлик диссертациясини ҳимоя қилишимни жуда-жуда хоҳлар эди. Илмий ишни давом эттириш менга осон бўлгани йўқ. Бу ишни беш фарзандни тарбиялаш, адлия ва суд органларида тинимсиз меҳнат билан боғлаб олиб боришга, кўп меҳнат қилишга тўғри келганди. Қанчалик қийин ва оғир бўлмасин, мен илмий ишни тўхтатиб қўймасдан йигирма йилдан ортиқ вақт меҳнат сарф қилдим. Докторлик илмий даражасини олиш учун муваффақият билан диссертация ҳимоя қилдим, кейин эса, менга профессорлик илмий унвони берилди.

Ҳадича Сулаймонованинг ўндан ортиқ шогирдлари давлат ва жамоат арбоблари, таниқли олимлар бўлиб, ҳозир жонажон Ўзбекистонимизнинг бахт-саодати йўлида муваффақиятли меҳнат қилмоқдалар. Масалан, Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академиясининг академиги Ш. З. Ўразаев, Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академиясининг мухбир аъзоси, Тошкент давлат юридик институти ректори А. А. Аъзамхўжаев, Философия ва ҳуқуқ институти бўлимини бошқарган юридик фанлари доктори, профессор марҳум М. Х. Ҳакимов, суд-экспертиза илмий-тадқиқот институти директори, юридик фанлари доктори, профессор Б. И. Пинхасов, Тошкент давлат университети ҳуқуқшунослик факультетининг жиноят ҳуқуқи кафедрасини узоқ йиллар бошқарган, ҳозирги пайтда қарилик гаштини сураётган Б. А. Аҳмедов, Республика Фанлар Академияси фалсафа ва ҳуқуқ институти бўлимини бошқараётган, юридик фанлари доктори, профессор Г. А. Аҳмедов, Тошкент Давлат университети юридик факультети, кейин эса, Тошкент Давлат юридик институтида йигирма беш йилдан ортиқ кафедра мудири бўлиб меҳнат қилиб келаётган, юридик фанлари доктори, профессор И. Б. Зокиров, Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси фалсафа ва ҳуқуқ институтининг етакчи илмий ходими, юридик фанлари доктори, профессор З. Х. Хакимов, юридик фанлари доктори, профессор Ғ. Абдумажитов ва бошқаларни санаб ўтиш мумкин.

Ҳадича Сулаймонова ҳақида у кишининг шогирди марҳум М. Х. Ҳакимовнинг эсдалик хотираларидан келтириб ўтмоқчиман. «Менинг собиқ СССР Фанлар Академияси ҳуқуқ институтида аспирантурада ўқишим, ана шу институтда Ҳадича Сулаймонованинг докторантурада бўлган вақтига тўғри келиб қолди. Бўлим (сектор) йиғилишида совет жиноят ҳуқуқи назарияси ва амалиёти билан боғлиқ мураккаб масалалар ҳақидаги чиқишлар менинг хотирамда чуқур ўчмас из қолдирган эди. Ҳадича Сулаймонованинг муваффақиятидан унинг илмий маслаҳатчиси, йирик криминалист А. А. Трайниннинг қанчалик хурсанд бўлганининг гувоҳимаи. Москвада у ўзининг қанчалик иши кўплиги, вақти камлигига қарамасдан, аспирантлар тайёрлаш масаласига ҳам ғамхўрлик қилар эди. У кўпгина ёш юристларнинг маслаҳатчиси ва мураббийси бўлди. Ҳуқуқ институтида Илмий Кенгашда 1949 йилда кандидатлик диссертациясини ҳимоя қилаётганимда у кишининг ҳаяжонланганлари менинг ҳаяжонимдан кам эмасди. Ҳимоя тугаб кафедрадан тушиб келишим билан энг биринчи бўлиб юридик фанлари номзоди илмий даражаси билан мени табриклаганди. Кейинчалик эса докторлик диссертациямга илмий маслаҳатчим бўлиб қолди».

Ҳуқуқ, тарих, социология соҳасидаги кенг билими ва масъулиятли мансаблардаги меҳнат фаолиятидаги катта тажрибаси Ҳадича Сулаймоновани Ўзбекистоннинг кўзга кўринган катта арбоблари даражасига олиб чиққан эди.

Ҳадича Сулаймонова ўзининг ҳуқуқшунослик, социология, оила фанлари соҳасидаги чуқур билимга эга эканлигини Лондонда, Софияда, Қоҳира, Токио, Деҳли, Прага, Коломбода бўлган турли анжуманларда бир неча марта намойиш қилган эди. Ана шундай турли хилдаги Халқаро анжуманларда иштирок этишига сабаб унинг кўпгина ташкилотларнинг раҳбарларидан ёки аъзоларидан бири сифатида иш олиб борганлигидир.

У чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқалар Ўзбекистон жамиятининг вице-президенти бўлиб (чет эллардаги ватандошлар билан ишлаш бўлимида) жуда катта ишлар қилди. Ҳадича Сулаймонова Араб мамлакатлари билан маданий алоқалар жамияти ва Швеция билан маданий алоқалар жамияти аъзоси, Совет хотин-қизлар комитети ва Жаҳон тинчликни ҳимоя қилиш Совет комитети ишида фаол қатнашди.

Ҳадича Сулаймонова совет фани вакили сифатида биринчи маротаба 1956 йил август ойида чет элга сафар қилган эди. У Амстердам (Нидерландия)да бўлиб ўтган социологларнинг учинчи Халқаро конгресси иштирокчиси бўлган эди. Ҳадича Сулаймонованинг ана шу конгресс ишида иштирок этиши ва қилган маърузаси уни кенг фикрли, чуқур билимга эга бўлган олима аёл сифатида жаҳоннинг кўп мамлакатларига танитди ва кейинги кўпгина халқаро анжуманларда, йиғилишларда иштирок этишига йўл очиб берди.

Ҳадича Сулаймонова атоқли жамоат арбоби, академик, криминалист, жиноят ҳуқуқи соҳасида йирик мутахассис, қисқаси, ҳуқуқ фанининг вакили сифатида бир қанча чет мамлакатларга борган.

У умрининг охирги кунигача ўз ватанига, халқига сидқидилдан хизмат қилди. Халқи эса уни ўзининг энг яхши қизларидан бири сифатида хотирлайди. Биз шогирдлар унинг асарларини ўқиганда ҳам, олима номидаги чиройли, кенг кўчадан юрганда ҳам, Тошкент Давлат юридик институтида, республика фанлар академиясида, Адлия вазирлигида, республика Олий судида, Х. Сулаймонова номидаги суд экспертизаси институтида меҳнат қилаётганда ҳам ўз умрини юқори малакали кадрлар тайёрлашга, ҳуқуқ фанининг ривожига, республикамизда одил судловни амалга ошириш ва қонунчиликни такомиллаштириш ишига бағишлаган олижаноб инсонни чуқур ҳурмат ва эҳтиром билан эсга оламиз.

М. ВОСИҚОВА,
юридик фанлари доктори, профессор.

• Пахта далаларида

МЕҲР БИЛАН, ИХЛОС БИЛАН

ҲЕЧ КИМГА сир эмас. Янгийўллик деҳқонлар бу йилги баҳор инжиқликлари, табиатнинг ўжарлигидан бошқаларга қараганда кўпроқ азият чекдилар. Лекин барибир бўш келмадилар. Қайта-қайта чигит экиб бўлса ҳам мўлжалдаги кўчатларни бутлаб олиш учун астойдил ҳаракат қилдилар.

Биз яқинда райондаги «Дўстлик» жамоа хўжалигида бўлганимизда деҳқонларнинг зўр умид, ишонч билан меҳнат қилаётганликларини кўрдик.

Раис Исажон ака Эралиев бизга гапириб берди.

— Бу йил 640 гектар майдонда пахта етиштирмоқдамиз, — деди у. — Шундан 100 гектаридан ортиғи бузиб экилди. Ҳозирги кунда деҳқонларнинг бутун диққат-эътибори ана шу ерлардаги ғўзаларни ҳам олдинги ғўзалар қаторига етказиб олишга қаратилгандир. Лекин бунинг учун ҳали бир қатор тадбирларни кўришимиз керак. Ҳаво анча паст келяпти. Экинга шира, трипс, кейинроқ бориб ўргимчаккана тушиши мумкин.

Раис шу гапларни айтар экан, ёнидаги шеригига қаради. У райондаги кимё хизмати кўрсатиш идорасининг вакили эди. Вакил тушундим, дегандек бош ирғади.

— Бизда умуман ҳозир экинлар тоза, мана, айланиб ўзингиз гувоҳ бўлишингиз мумкин. Лекин Сирғали районига туташ далаларда экинни шира босиш хавфи пайдо бўлибди. Биринчи навбатда ана шу ердаги ғўзаларга дори сепиш керак.

Вакил керакли дори-дармонларни, албатта, етказиб берамиз, деб ишонтирди.

Сўнг биз хўжаликнинг Неъмат Исроилов бошлиқ бригадаси даласига бордик. Неъмат акани ғўза қатор орасида учратдик. У ҳозиргина ягана қилиб кетилган экинларни кўздан кечираётган экан.

Асли Самарқанднинг ғаллаоролидан бўлган бу миришкор деҳқон 1951 йилда бир гуруҳ ҳамқишлоқлари билан бирга пахтачилик билан ҳам шуғулланиб кўрайлик, деб Янгийўлга келди. Ана шундан буён, мана, қирқ йилдан ортиқ вақт ўтди. Бу орада Неъмат ака миришкор ва уста деҳқон бўлиб танилди, кўплаб шогирдлар орттирди. 36 йилдан буён пахтачилик бригадасига етакчилик қилади. Ҳар йили биринчи бўлади. Ҳосилдорликни 36 центнергача олиб чиқди. У уста деҳқон, ташкилотчи раҳбар бўлиши билан бирга фаол жамоатчи ҳамдир. Маҳалла қўмитасининг раиси сифатида ҳам эл-юрт ўртасида обрў орттирган.

— Ўтган йили қанчадан ҳосил олган эдингиз?

— 29 центнердан ҳосил олганмиз. Лекин бундан ўзимизнинг кўнглимиз тўлмади. Бу йил 35 ни мўлжаллаяпмиз.

— Бунинг учун замин борми?

— Бор, — деди Неъмат ака. Сўнг бизни йўл чеккасидаги карталарга бошлади. Диққат билан назар ташлаймиз кенг далаларга. Ғўзалар ипга тизиб қўйилгандек теп-текис ва дуркун. Мана шу майдонларга 11—12 май кунлари қайтадан чигит экилган экан. Кўрган одам буни ҳис қилмайди. Тракторчимиз Содиқ Донабоевга минг раҳмат, дейди бригадир, ўша кунлари ўзиям сира тиним билмади. Бузиб экилган жойлардаги ғўзаларнинг яганаси тугалланибди. Ҳар метрда 10 тадан кўчат қолдирилди. Демак, бир гектар ерда ўртача 100 минг тупдан кўчат сақлаб қолиш имконияти бор. Ҳар гектарига 200 килограмм селитра солинди, икки марта культивация қилинди.

Бу карта билан ёнма-ён далаларга ўтамиз. Бузилмаган пайкаллар. Ўти олиниб, чопиқ қилинмоқда. Яганаси ҳам ниҳоясига етказилаётир. Анча «қийнал»ганлиги кўриниб турипти бу экинларнинг. Ҳар гектарида 80 минг туп қолдирилади. Пахтанинг 65-24 нави, қуёш қиздириб берса бўлгани. Ўзини ўнглаб олади.

Неъмат аканинг даласидан қайтар эканмиз, йўл чеккаларидаги тут дарахтларига кўзимиз тушди. Ҳаммаси чиройли қилиб қаллаклаб қўйилган. Раиснинг айтишига қараганда бу бригадада пилладан ҳам юқори ҳосил олинди. Бунда ҳам бригадирнинг роли катта. У мавжуд тут дарахтларини парвариш қилишга ўзи бош-қош бўлиш билан бирга тут баргини вақтида, сифатли қилиб кесилиб, ҳар бир қурт боқувчи оилага расамади билан тақсимланишини ўзи назорат қилиб борди.

Хўжаликнинг бошқа жамоаларида ҳам бўлганимизда деҳқонлар зўр ихлос ва меҳр билан пахта қатор ораларига ишлов бераётганликларини кўрдик. Ўйланиб қоласан киши. Одамлар озмунча қийналишмади. Лекин уларнинг айни кунлардаги кайфиятидан буни сеза олмайсиз. Бунинг боиси бор. Ҳар бир дала, пахтазорлар деҳқонларга, уларнинг имконияти, оиласининг катта-кичиклигига қараб қозиқ қоқиб бўлиб берилган. Ҳар гектарига 5 минг сўмдан ҳақ ажратилган. Ана шу ҳақ даладаги ишнинг сифати, тозалигига қараб бериб борилади. Қисқаси, пудратчи ажратиб берилган даланинг эгаси. Буни у дилдан ҳис этади. Ҳосили қанчалик мўл, сифатли бўлса шунча кўп ҳақ олишини, пировард натижада қўшиб бериладиган мукофотлар ҳам мўмай бўлишини яхши билади. Шунинг учун ҳам у ҳар қанча қийинчиликларга чидаб, бардош билан ишлаяпти. Агар киши ўз меҳнатининг самарасини ўз кўзи билан кўриб турса қийналганларини эсдан чиқаради, чарчоғи ёзилади. Мен бу хўжалик деҳқонларида ана шундай руҳиятни сездим. Тўғри-да, далаларга назар ташласангиз, ғўзалар боя айтганимиздек, қатор қилиб ипга тизиб қўйилгандек. Буни кўриб деҳқоннинг завқи ошади, яна ҳам астойдил меҳнат қилишга бел боғламоқда!

Хўжаликда бошқа тармоқлар ҳам ривож топмоқда.

Пиллачилик деҳқончиликнинг дастлабки ҳосили, дейдилар. Ана шу дастлабки ҳосилнинг баракаси — кейинги деҳқончилик, хусусан, пахтачилик ишлари баракасига хамиртуруш бўлади. Натижалар эса қувончли бўлмоқда. 180 қути қурт уруғидан тўққиз тонна хом ашё олиниши керак. Бу хом ашё етилди. Уни топшириш бошланди. 140 та хонадонда қурт боқилди. Ҳар бир хонадон кам деганда 64 килограммдан пилла бериши керак.

Чорвачилик ҳам салмоқли ўринни эгаллайди. Хўжаликда 525 бош қорамол бор. Соғин сигирларнинг ҳар биридан ҳозирги кунда салкам ўн литрдан сут соғиб олинмоқда. Ўтган йили сут режаси бажарилмади. Бунинг айрим сабаблари бор. Моллар касалланди. Гўштга топширилди, сони камайди. Бунинг устига зоти ҳам бутунлай яхшилаб олингани йўқ. Буни раис тан олди. Зотни яхшилаш учун астойдил ҳаракат қилмоқдамиз, дейди. Шу билан бирга озуқа базасини мустаҳкамлаш учун айни кунларда замин яратилмоқда. Кўплаб миқдорда дағал хашак жамғарилаётир. Ҳар гектаридан кам деганда 50 центнердан маккажўхори дони, 26 гектар ерга экилган буғдойнинг ҳар гектаридан камида 41 центнердан дон олинади. Ўтган беш ойлик натижалар анча салмоқли. Ўтган йилнинг шу вақтидагига қараганда ўсиш бор.

Хонадонларда ҳам чорва боқишга эътибор кучайиб кетди. Ҳисоблаб кўришди. Айни кунларда қишлоқ аҳолиси қўлида 3 минг бош қорамол бор. Ҳазилакам эмас бу! Яхшиямки, хўжалик Чирчиқ дарёсига яқин ҳудудда жойлашган. Аҳоли чорвасини ана шу Чирчиқ ёқасидаги ерларда боқиб гўшт, сутни кўпайтиришга ҳисса қўшмоқда. Лекин очиғини айтиш керак, айни экин-текин пайтида хонадонларнинг чорвасини Чирчиқ соҳилларига олиб бориш жараёнида муаммолар пайдо бўлади. Экинтикинга зиён етказилади. Мол пайҳон қилади. Буни олдини олиш мумкинми? Мумкин, деб айтишди хўжалик раҳбарлари. Бунинг учун биз ота-боболаримизнинг қадимий удумларини тикламоқчимиз. Фаоллар билан маслаҳатлашиб келишдик, тавсиялар, таклифлар ишлаб чиқилди. Кам деганда 4 та чўпон ажратмоқчимиз. Ҳар бир чўпонга жамоа хўжалиги ҳисобидан ойлик тўлаб турилади. Чорваси бор хонадонлар эса чўпонлар боқадиган чорваларнинг сонига қараб ҳар ой ҳисобидан хўжалик кассасига маълум миқдорда пул ўтказиб туришлари керак.

Хуллас, «Дўстлик»да пахтачиликда ҳам, чорвачиликда ҳам, пиллачиликда ҳам, энг муҳими қишлоқ аҳолиси турмуш шароитини яхшилаш, уларни ҳозирги бозор иқтисоди шароитида ижтимоий ҳимоя қилиш юзасидан янги-янги тадбирлар, хайрли ишлар амалга оширилаётганлигини кўрдик. «Дўстлик»нинг кучи дўстликда, аҳилликда, уюшқоқликда эканлигини яна бир бор ҳис қилдик.

Н. РИХСИЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

ХДП ҲАЁТИДАН

АЪЗОЛАР СОНИ КЎПАЙМОҚДА

Бу клубга Бекобод цемент комбинати халқ демократик партияси бошланғич ташкилотининг аъзолари тез-тез йиғилиб турадилар. Улар мажлисларда корхонада меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот сифатини яхшилаш билан боғлиқ масалаларни муҳокама этадилар ва шу борада завод маъмуриятига кўмаклашадилар. Бу сафар улар комбинат ХДПси бошланғич ташкилотининг котиби Г. Миркомиловнинг «Ўзбекистон — келажаги буюк мамлакат» мавзуидаги маърузасини тингладилар.

Котиб ўз нутқини завод ҳаётидан олинган мисоллар билан бойитди. Илғорлик кўрсатиб ишлаётган цех бошлиқларини номма-ном айтиб, бу пешқадамларга эргашаётганлар сони ортаётганлигини таъкидлади.

Йиғилишда Бекобод халқ демократик партияси шаҳар кенгаши котиби Д. Қориев, комбинат директори Ш. Исматов, корхона ишчилар қўмитаси раиси Н. Дергач ва бошқа ўртоқлар ҳам сўзладилар. Нотиқлар кейинги пайтларда комбинатда партия сафига ариза берганлар сони кўпайганлигидан хурсанд бўлиб гапирдилар.

Дарҳақиқат, корхонада турли касб эгаларидан энг ишчан, ташкилотчи кишилар ХДПга аъзо бўлмоқдалар. Ҳозир уларнинг сони 110 нафардан ошиб кетди. Партия билетларини олган кишиларга бошланғич ташкилот томонидан бажарилиши керак бўлган топшириқлар ҳам берилмоқда. ХДП аъзолари иш жойларида ишлаб чиқариш режалари, сифати учун масъул бўлсалар, маҳаллаларда, ўсмирлар ва ёшлар тарбиясини яхшилашда қўмиталарга ёрдам кўрсатаётирлар.

120 нафар партия аъзоси иштирок этаётган мазкур йиғилишда мен яна беш кишининг сафимиздан ўрин олганлигидан мамнунман,— деди ХДП шаҳар кенгашининг котиби Д. Қориев,— уларни ҳаётларидаги қувончли воқеа билан чин дилдан табриклайман.

Йиғилишда аъзолик билетларини олган М. Наврўзов, Б. Тошматов, Э. Эрматов, Қ. Раҳимбоев, М. Отажонов, Р. Малишевалар ҳам сўзладилар. Улар бундан буён комбинатда астойдил ишлаб, партия аъзоси деган номга муносиб бўлишга аҳд қилдилар.

Н. ОТАБОЕВ.

● СИЗ СУРАТДА кўриб турган (ўнгдан биринчи) оқ халатли бу аёл ҳар ойда 20—30 кишининг кўзларига нур бағишлаяпти, яъни кўрмайдиган кўзларга ёруғ оламни кўрсатмоқда. У — вилоят кўз касалликлари шифохонасининг бўлим мудири; моҳир жарроҳ, олий тоифали шифокор Мавзура (беморлар Манзура дейишади) Бекова.

— Бу ерда қачондан бери ишлайсиз,— деган саволга Манзура она ҳам камтарлик ҳам фахр туйғуси билан «1967 йил, ТошМИни тугатганимдан бери» деб жавоб берадилар.

Беморлар у ҳақида жўшиб, ҳаяжонланиб, ҳайратланиб, гапиришади: «Масковда қилолмаган апарайсаларни қилаяпти, ўн-ўн беш йиллаб кўрмайдиган кўзларни очаяпти, янги кўз қўйяпти!»

«Янги кўз» — гавҳар экан. Зарурат туғилганда беморларга Масковдаги Федоров клиникасидан келтирилган гавҳар қўйилмоқда. Ҳафтада икки кун — Мавзура опанинг операция куни. Ҳар сафар етти-саккиз нафар бемор операция столига ётади, операцияларнинг деярли ҳаммаси кўрмайдиган кўзларини «очиш» билан боғлиқ.

Суратда: Мавзура Бекова (ўнгдан биринчи) шогирдлари шифокор — Рамзиддин Жалолов ва ҳамшира Муқаддас Обидова билан.

Н. Муҳаммаджонов олган сурат.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ СУДИДА

Ўзбекистон Республикаси **Олий судининг жиноий ишлар бўйича судлов ҳайъати 7 июнь куни Олий суд аъзоси** Р. Алимқулов раислигида, давлат айбловчиси О. Юнусов ва адвокат В. Сподин иштирокида республиканинг собиқ вице-президенти Ш. Мирсаидовга нисбатан қўзғатилган жиноий ишни кўриб чиқа бошлади. Тергов идоралари **Ш. Мирсаидовни хизмат мавқеини суиистеъмол қилишда айблаганлар. Яъни у пахта етка**зиб бериш хусусида битим тузиш ва уни амалга ошириш чоғида хорижий фирма **раҳбари Ш. Шоҳнавозга ҳо**мийлик қилган ва бу билан Ўзбекистон иқтисодиётига **жуда катта — 5 миллион 508 минг АҚШ доллари миқдорида зарар етказган.**

Бундан ташқари Ш. Мирсаидов ўзининг бир қанча қариндошларига Тошкент шаҳрида ғайриқонуний йўл билан ер участкалари ажратиб беришда айбланган.

Қонунда кўзда тутилганидек, судланувчининг айбдор ёки айбдор эмаслиги масаласини Олий суд ҳал қилади.

(ЎзА).

• *Долзарб мавзуда*

ТАҲРИРИЯТИМИЗГА келаётган кўпгина мактубларнинг муаллифлари қўшимча қиймат учун солиқ тўлаш тартибини кенгроқ тушунтиришни илтимос қилмоқдалар. Уларнинг илтимосига кўра бугун Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат бош солиқ бошқармасининг масъул ходими Анвар Галиевич БАУМАНОВ муштарийлардан тушган саволларга жавоб беради.

ҚЎШИМЧА ҚИЙМАТ СОЛИҒИ ТЎҒРИСИДА

— Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг сессияси 1992 йилнинг 9 декабрида «Фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан даромад солиғи олиш тўғрисида» ҳамда «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида қонун қабул қилди, — дейди А. Г. Бауманов, — 1993 йилнинг 1 январида қўшимча қиймат учун солиқ ставкасини амалдаги 30 фоиз ўрнига 25 фоиз миқдорида белгилаш назарда тутилди. Шу билан бирга чакана ва улгуржи савдо, умумий овқатланиш корхоналари томонидан қўшимча қиймат учун солиқ тўлаш назарда тутилмоқда.

Савол: — Қўшимча қиймат учун кимлардан солиқ олинади?

Жавоб: — Мулкчиликнинг барча шаклларидаги ҳуқуқий шахс ҳисобланган корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлар, шунингдек, корхоналар, бирлашмалар, ташкилотларининг ҳуқуқий шахс ҳисобланмаган, бироқ банк муассасаларида мустақил баланс ва ҳисоб-китоб ҳисобига эга бўлган филиаллари, ваколатхоналари ва бошқа алоҳида бўлинмалари қўшимча қиймат учун солиқ тўловчилар ҳисобланади:

— хўжалик ҳисобида ишламайдиган, бироқ хўжалик (тижорат) фаолиятини олиб борадиган ташкилотлар;

— Ўзбекистон Республикаси ҳудудида тузилган ва хўжалик ҳисоби асосида хўжалик (тижорат) фаолиятини амалга оширадиган чет эл инвестициялари бўлган корхоналар, уларнинг шўъба корхоналари ва филиаллари, халқаро бирлашмалар ва Ўзбекистон Республикаси ҳудудида бўлган корхоналар филиаллари ва уларга қарашли шўъбалар;

— хўжалик (тижорат) фаолиятини амалга ошираётган, ҳукуматга қарашли бўлмаган халқаро ташкилотлар (бирлашмалар);

— ишлаб чиқариш ёки бошқа тижорат фаолиятини амалга ошираётган шахсий (оилавий), хусусий корхоналар;

— ҳуқуқий шахс ҳисобланмайдиган, ишбилармонлик фаолияти билан шуғулланувчи шахслар.

Савол: — Қайси ташкилотлар солиқ солинадиган жойлар ҳисобланади?

Жавоб: — Ишлар ва хизматларни амалга ошириш бўйича оборотларга солиқ солинади. Ортиб жўнатилган маҳсулот, бажарилган ишлар ва банк муассасаларига тақдим этилган ҳисоб-китоб ҳужжатлари бўйича кўрсатилган хизматлар шундай оборотлар ҳисобланади.

Ортиб жўнатилган маҳсулот, бажарилган ишлар (хизмат)лар учун ҳисоб-китоб ҳужжатлари юмуш бажарилгандан сўнг узоғи билан бир кунда тақдим этилиши лозим.

Савол: — Чакана, улгуржи савдо ва умумий овқатланиш корхоналари томонидан қўшимча қиймат учун солиқ қандай ажратилади? Улар ўтган йили бундай солиқлардан озод эдилар. Шунинг учун янги тартиб бу соҳалар ходимларини жуда қизиқтирмоқда.

Жавоб: — Ўз фаолиятини маҳсулот етказиб берувчи корхоналар билан тузилган шартнома асосида амалга оширувчи чакана ва улгуржи савдо корхоналарининг солиқ солинадиган оборотлари қуйидагилар ҳисобланади:

— эркин (шартнома) нархлар асосида сотилаётган моллар бўйича, импорт моллар ҳам ҳисобга киради, молларни сотиш нархлари ўртасидаги тафовут;

— давлат томонидан белгиланган энг юқори чакана нархлар бўйича солиқ ҳисобга олиниб сотиладиган, харид қилинган нархларда олинган моллар бўйича, савдо скидкалари:

— бюджетдан дотация бериладиган моллар сотилганда савдо скидкалари йиғиндиси ҳам солиқ солинадиган оборот ҳисобланади.

— умумий овқатланиш корхоналарида ўзи ишлаб чиқарган (шу жумладан, чакана савдо тармоғи орқали), шунингдек харид қилинган (импорт қилинган) маҳсулот сотилганда харид қилинган нархларга қўшимча қиймат учун солиғи билан жорий этиладиган савдо қўшимчалари ва қўшимча нархлар кўринишида олинган даромад йиғиндиси билан қўшимча қийматига солиқ солинади.

Савол: Ҳуқуқий шахсни тузмасдан ишбилармонлик фаолияти билан шунингдек якка тартибдаги фаолият билан шуғулланувчи шахслар қўшимча қиймат учун қандай солиқ тўлайдилар?

Жавоб: — Ҳуқуқий шахсни тузмасдан, патентлар ва қайд қилинган гувоҳномалар асосида ишбилармонлик фаолияти билан шуғулланувчи шахслар бюджетга қўшимча қиймат учун солиқни патентлар қийматидан ва соф даромаднинг умумий қийматидан келиб чиқиб тасдиқланган ставка бўйича тўлайдилар. Бунда соф фойда ишбилармоннинг жами даромади билан унинг моддий ҳаражатлари ҳамда уларга тенглаштирилган бу даромадни олиш билан боғлиқ ҳаражатлар ўртасидаги фарқдан иборат бўлади.

Қўшимча қиймат учун солиқ фуқаронинг доимий истиқомат қилиш жойи бўйича у томондан даромад солиғини белгилаш учун солиқ органига берган декларацияси (белгиланган шаклда) асосида ҳисоблаб чиқилади, бунда солиқнинг белгиланган ставкаси ва соф даромад миқдори ҳисобга олинади.

Солиқ органи декларацияда кўрсатилган ва кутилган даромадлар ҳамда ҳаражатлардан келиб чиқиб, ўтаётган йил давомида олинадиган солиқнинг бюджетга тўланиши лозим бўлган аванс миқдорини ҳисоблаб чиқади.

Аванс тўловлари ҳар чоракда йиллик солиқ суммасининг тўртдан бир қисми миқдорида 15 мартда, 15 майда, 15 августда ва 15 ноябрда тўланади.

Декларация асосида ҳисоблаб чиқилган амалдаги йиллик даромадлар ва солиқ йиғиндиси билан йил давомида тўланган аванс тўловлари ўртасидаги тафовут келгуси йилнинг 15 мартидан кечиктирилмай кўриб чиқилади ва даромад кўпроқ бўлса солиқ миқдори оширилади, кам бўлса, солиқ тўловчига қайтариб берилади. Даромад манбаи тугатилган тақдирда декларация олинган кундан 15 кун муддат ичида ҳисоблаб чиқилади.

Ҳуқуқий шахс тузмасдан қайд қилиш гувоҳномалари асосида ишбилармонлик фаолияти билан шуғулланаётган фуқароларнинг даромадлари — қўшимча қиймат учун солиқ миқдори ва харид қилинадиган хизматлар, маҳсулотлар (айрим ҳисоб-китоб қилиб белгиланади) учун тўлангани фуқароларга солинадиган даромад солиғидан чегириб ташланади.

Суҳбатдош
Ю. ҚОБИЛЖОНОВ.

ЮРТ МАНФААТИГА АСОСЛАНАДИ

ВИЛОЯТ ДАВЛАТ СОЛИҚ БОШҚАРМАСИНИНГ ОҲАНГАРОН ШАҲРИДА ЎТКАЗГАН ДАВРА СУҲБАТИДАН

Мустақил Ўзбекистонда солиқ сиёсатини изчиллик билан татбиқ этишнинг амалий чоралари кўрилмоқда. Янги ташкил этилган давлат солиқ инспекциялари тизими секин-аста такомиллашиб бормоқда. Солиқлардан тушаётган маблағлар республика ҳамда маҳаллий бюджетлар ҳисобига ўтказилиб, улар юз бераётган иқтисодий қийинчиликларни бартараф этиш учун сарфланмоқда.

Хўш, солиқ сиёсати ўзи нима? Бу сиёсатни бевосита амалга оширувчи ташкилотларнинг фаолиятлари нималардан иборат? Солиқ ундириш ишлари қандай ташкил этилмоқда? Бу саволларга аниқроқ жавоб олиш учун солиқ ундириш билан шуғулланаётган мутахассислар фаолиятига чуқурроқ назар ташлаш керак бўлади.

Бундан ташқари, бу соҳа бизда ҳали нисбатан янги иқтисодий сиёсат эканлиги туфайли меҳнаткашлардан, солиқ тўлашга дахлдор бўлганлардан кўпгина саволлар бўлиши, тушунмовчилик ва англашилмовчилик туғилиши табиий.

Вилоят Давлат солиқ бошқармаси ана шуни алоҳида назарда тутиб, жойларда тушунтириш ишлари олиб боришга, махсус учрашувлар ташкил этиб, савол-жавоблар орқали аниқлик киритишга ҳаракат қилмоқда. Бундай тарғиботни кенгроқ кўламда олиб боришда эса оммавий ахборот воситалари, хусусан газеталар катта ёрдам бериши мумкин. Шунинг учун ҳам вилоят Давлат солиқ бошқармаси газеталар, жумладан «Тошкент ҳақиқати» билан ҳамкорлик ўрнатди.

Биз ўз навбатида вилоят солиқ бошқармаси фаолиятига доир баъзи кичик ахборотларни эълон қилган эдик. Шунингдек, бу бошқарма томонидан Оҳангарон шаҳрида ўтказилган давра суҳбати ҳақида ҳам илгари хабар берган эдик.

Бугун эса ана шу давра суҳбатида айтилган гаплар, билдирилган фикр-мулоҳазалар хусусида алоҳида тайёрланган ҳисоботни эътиборингизга ҳавола қиламиз.

Суҳбатда район ва шаҳар корхоналари, ташкилотлари, муассасалари мутахассислари, вилоят Давлат солиқ бошқармаси, Оҳангарон район ва шаҳри солиқ инспекциялари вакиллари иштирок этдилар.

А. РАСУЛОВ (Оҳангарон шаҳар ҳокими) — Республикадаги қурилиш материалларининг учдан бирини ишлаб чиқарадиган ҳамда 35 минг аҳолига эга бўлган шаҳримизда қурилиш ва ободонлаштиришда мушкулликлар кўп эди, ҳатто оддий қулайликларга ҳам эҳтиёж катта эди. Ҳолбуки, Оҳангарон собиқ Иттифоққа цемент, қувурлар, шифер, линолеум, полиэтилен, ванналар, мармар, чорвачилик озуқалари ва бошқа зарур маҳсулотлар етказиб берарди.

Шаҳримизнинг ижтимоий муаммоларини ҳал этиш ишлари Ўзбекистон Республикаси мустақил давлат бўлганидан сўнг бошланди.

Вилоят Давлат солиқ бошқармаси шаҳримизда солиқ муаммоларига бағишлаб давра суҳбати ташкил этганликлари айни муддао бўлди. Биз ҳаммамиз солиқ илмини пухта билишимиз керак. Шаҳар ҳокими сифатида ўз таклифимни айтиб ўтмоқчиман: шаҳар бюджетини вужудга келтиришда биз қўшимча қийматга, корхоналар даромадларига солинадиган солиқлардан ажратмаларнинг маълум фоизлари ва шаҳар бойлигига, тушадиган бошқа тушумларга эга бўламиз. Лекин, солиқлар йил сайин ўзгариб бормоқда. Агар улар бир неча йил ўзгармай турганда эди, биз маълум соҳаларни ва ишлаб чиқаришни уч-беш баравар ривожлантирган бўлардик.

У. ИРИСҚУЛОВ: («Оҳангароншифер» ижара корхонаси директори) — Дарҳақиқат, янги Давлат солиқ тизими бизнинг корхонада ҳам бир қатор муаммоларни вужудга келтирмоқда. Ҳозирги кунда ишчи-хизматчиларимиз ўртача 18-20 минг сўмдан маош олишмоқда. Иш ҳақи қанчалик ошса, солиқ ҳам шунча кўпайиб бормоқда. Солиқ солишга оид қўл- [illegible] тўғрисидаги аниқ кўрсатма ва қўлланмаларга муҳтожмиз.

Яна бир гап: асосий халқ истеъмоли маҳсулоти-шифернинг 80 фоизини савдо шаҳобчаларига юборамиз. Ўзбекистон бинокорлик материаллари саноати концерни эса республика Вазирлар Маҳкамасининг қарорига асосан маҳсулотни олдиндан тўловсиз савдо шахобчаларига жўнатади. Пул тезда келавермайди. Демоқчиманки, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарадиган корхоналар учун солиқ ушлаб қолишда чеклашлар ишлаб чиқилиши керак. Таклифларимизни Ўзбекистон Давлат солиқ бошқармасига ҳам юборганмиз.

У. УСМОНОВ: (Вилоят Давлат солиқ бошқармаси бошлиғи). — Тўғри муаммолар кўп. Ҳар куни бир янгилик пайдо бўлмоқда. Мустақиллигимизнинг ҳозирги босқичида бу зарурий ҳолдир. Энг катта ўзгариш бизнинг тизимда рўй бермоқда. Маълумки, ҳар бир давлат ўз ривожланишининг ҳар бир босқичида шу босқичга хос солиқ тизимини қўллайди. Эндиликда даромад, қўшимча қиймат, мол-мулк, акция, солиқлари, ва бошқа тўловлар пайдо бўлди.

Солиқ идоралари корхоналар, ташкилотлар, муассасалар ва аҳолига янги солиқ ҳужжатларини тушунтириб бораётир. Лекин одамлар билан юзма-юз учрашиб, улар билан дилдан суҳбатлашишнинг самараси катта. Шунинг учун ҳам давра суҳбатини ўтказмоқдамиз. Бундан буён «Тошкент ҳақиқати» ва «Ташкентская правда» газеталари саҳифаларида солиқ тизимига оид саволларга жавобгар, мутахассисларнинг мақолалари мунтазам равишда бериб борилади.

К. ЭРГАШЕВ: (Оҳангарон шаҳар солиқ инспекцияси бошлиғи) — Ўтган йили инспекциямиз ходимлари 71 та корхона ва ташкилотда текшириш ўтказдилар. Текшириш натижаларига кўра 28490,9 минг сўм солиқ солинди, 30898,4 минг сўм миқдорида иқтисодий жарима қўлланилди. Шундай қилиб, бюджетга жами 59389,3 минг сўм маблағ тушди.

Корхона, ташкилот, муассасаларнинг, мансабдор шахсларининг айблари билан ва ҳисоб-китобларнинг кечикиб юборилиши туфайли меҳнат жамоалари пешона терлари эвазига топилган пулларини йўқотмоқдалар.

А. ҲИКМАТОВ: (Оҳангарон давлат солиқ инспекцеяси бошлиғи) — Районда шу бугунгача 137 та солиқ тўловчи ташкилот рўйхатдан ўтган. Ўтган йили инспекциямиз ходимлари 165 нафар ижарачининг режадан ортиқ олган маҳсулотларини аниқлаб, қўшимча 382 минг сўм даромад солиғини бюджетга ундириб олдилар. Бундан ташқари, 34257,3 минг сўм даромад олган 312 фуқаронинг яшаш жойлари ҳақида ўша ерлардаги солиқ инспекцияларига маълумотлар юборилди. Шу йилнинг ўтган беш ойи мобайнида ишчи ва хизматчилардан ушланадиган даромад солиғи бўйича 29 корхона, ташкилот, муассасада текширув ўтказилди. Текшириш натижасида бюджетга қўшимча 3248695 сўм ундириб олинди.

Ҳали амалга ошириладиган ишларимиз жуда кўп. Биз ҳар бир фуқаронинг солиқ илмидан яхши хабардор бўлишига эришмоқчимиз.

Шунингдек давра суҳбатида вилоят Давлат солиқ бошқармаси бошлиғининг ўринбосари А. Муталов, Оҳангарон шаҳар Давлат назорат қўмитаси ҳузуридаги иқтисодий ислоҳотни назорат қилувчи комиссия раиси Э. То- [illegible]

Давра суҳбатини Э. ҚОСИМОВ ёзиб олди.

«КУМУШ ТОЛА»—БЕБАҲО БОЙЛИГИМИЗ

ЎЗИНГ етиштирган хомашёни ўзинг қайта ишлаб, тайёр маҳсулотга айлантириб, истеъмолчиларга етказиб берганингга нима етсин! Меҳнатнинг пировард натижасидан баҳраманд бўласан. Жамоанинг даромади ҳам, манфаатдорлиги ҳам ошиб боради. Оқибатда меҳнат кишиларнинг турмуш шароитларининг кун сайин яхшиланиши учун янги-янги имкониятлар очилади. Ўртачирчиқ районидаги Ким Пен Хва номли халқ корпорацияси ана шу йўлдан дадил бориб, қисқа вақт ичида салмоқли ютуқларни қўлга киритди. Суратларда: пилла бригадаси бошлиғи Расул Умаров ва пиллачи Тожи Солиевалар топширилган пилланинг сифатини кўздан кечирмоқдалар; Пилла қуритилиб, қайта ишланмоқда; Ипак толаларининг чиқиши ва мустаҳкамлиги ёмон эмас; Ундан сифатли атлас тўқишга киришилди. «ИПАК» фирмасининг бошлиғи Жаҳонгир Қосимхўжаев ва тўқувчи Назира Бўтабоева, Ҳидоят Бойжигитовалар янги хомашёдан тайёрланган дастлабки хонатлас маҳсулотининг сифатини кўздан кечирмоқдалар.
А. МАЛЬЦЕВ суратлари.

60 КИЛОГРАММГА ЕТАДИ

БУ ЙИЛ Тошкент районидаги Ғуломмаҳмуд Абдуллаев номли жамоа хўжалигида 45 қути қурт уруғи 29 хонадонга тарқатилди. Пиллакорлар ҳар қутидан 60 килограммдан, жами 2400 килограмм олий нав пилла топшириш учун астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Бу соҳада Шуҳрат Икромов хонадони пиллабоқарларидан ўрнак олса арзийди. Бу хонадонда икки қути қурт уруғи боқилди. Мўл ҳосил олинди.

— Ютуққа осонликча эришмадик,— дейди Шуҳрат,— Бир кеча-кундузда қуртларга етти маротабагача барг солиб турилди.

Жамоа хўжалигининг Дилором Зокирова, Шарифа Олимова каби пиллакорлари ҳам юқори кўрсаткичларга эришдилар.

Т. САФАРОВ.

ПИЛЛА, НАВ, СИФАТ

ҚАДИМДАН шундай нақл мавжуд: Ҳизр назар қилган ерда тупроғига қуруқ ёғоч қадалса ҳам барг ёзиб, мева тугар экан. Она юртимиз хусусида сўз юритганда айнан шу нақлни қўллаш жоиз. Заминимизнинг беқиёс бойликлари жуда сероб. Шундай хазиналаримиздан бири — ипакчилик соҳасидир. Бироқ, тан олиш керакки, кейинги бир неча ўн йилликлар давомида барча жабҳаларда бўлгани каби ҳар толаси тиллога тенг, минг машаққатлар билан тайёрланадиган ипагимиз ҳам етарли қадр топмай келди, бу соҳа такомиллашувига эътибор сусайди. Миллионлаб заҳматкаш одамлар меҳнати эвазига бунёд бўладиган пилла маҳсулотлари бошқа бойликларимиз қатори талон-торож қилинди.

Бугунги мустақиллигимиз шарофати билан бу адолатсизликлар барҳам топмоқда. Аммо, бу жараён осон кечмаяпти. Йиллар давомида вужудга келган муаммоларни бартараф этиш учун ҳали кўп тер тўкишимиз зарур.

Журналист Д. Саидовнинг Ўзбекистон Республикаси Ипакчилик илмий-текшириш институти директорининг илмий ишлар бўйича ўринбосари, қишлоқ хўжалик фанлари номзоди Шодиқарим АБДУҚОДИРОВ билан суҳбати шу хусусда бўлди.

— Домла, гапни энг катта муаммолардан бири — ипак сифатидан бошласак. Маълумки, бизда етиштирилаётган ипак жаҳон стандарти талабларига тўлиқ жавоб бера олмайди...

— Аввало айрим рақамларга мурожаат қилсак. Япония, Хитой, Ҳиндистон каби ипакчилик тараққий этган мамлакатларда пилладан олинадиган ипак ўртача 42—45 фоизни ташкил қилади. Бизда эса 35—38 фоизга тенг. Чувилиши уларда 75—86 фоиз бўлса, бизда 50—60 фоиз атрофида. Бу эса ўз ўрнида унинг нархи пасайишига олиб келади. Хўш, нима учун шундай?

Биринчидан, ипак қуртларининг қарийб 95 фоизи хонадонларда боқилади. Бу — бир хил дурагай қуртлар турли шароитларда боқилади, деган сўз. Одамлардан қабул қилиб олинган пилла, аввало, қуритилиши зарур. Шу боис то қайта ишлаш корхоналарига етиб боргунча хомашё хоналарда анча вақт қолиб кетади. Пилла ичи- [illegible]

[illegible] конияти йўқ. Бизнинг шароитда пилла фақатгина ярим қуритилади, қолган қуритиш бир-бир ярим ой давомида соя жойда давом эттирилади. Бунда ғумбак жонсизланади-ю, лекин, унинг жисми тамоман ўлмайди. Бу ҳам пилла сифатини пасайтиради. Яна бир сабабни қурт тухуми тайёрлаш жараёнидан излаш керак. Бизда ҳар йили республика бўйича 600 минг қутига яқин қурт уруғи тайёрланади. Лекин, тайёрлов корхоналари қуввати 350 минг қутига тенгдир. Бу имкондан ортиқ иш юритиш уруғ сифатига салбий таъсир кўрсатади.

Юқорида 95 фоиз ипак қурти хонадонларда боқилишини айтиб ўтдик. Шу [illegible]

очиғи, у ёки бу сабабларга кўра кейинги вақтда тутзорларни камайтириш ҳоллари рўй берди. Уларнинг ўрнини қоплаш учун институтимизда тавсиялар ишлаб чиқилган. Шулардан бири бута — тутзорлар барпо этиш масаласидир. Бунинг учун ер зарур. Агар шу тадбир амалга ошса, ҳар гектаридан 3—5 тонна ўрнига 10—15 тоннагача тут барги олиш мумкин бўлади. Бунда тутлар 90х90 см., 50х90 см. қилиб экилса, тез етилади, парвариш осонлашади. Аммо ҳозирча бу тавсия ўз ўрнини топмаяпти. Тўғриси, кўп жойларда пиллачиликка мавсумий иш деган назар билан қараш одат тусига кирган. Пилла йиғиб олингач, кейинги йилгача тайёргарлик ишлари тўхтаб қолади.

Маълумки, ҳозирги иқтисодий қийинчиликда арзон қуртхоналар қуриш ҳам долзарб масаладир. Агар жойлардаги мутасаддилар пиллакашларни ёғоч, шифер билан таъминласалар, 1—2 қутига мўлжалланган пахсали қуртхоналар қурилса, фойдадан холи бўлмасди. Олдинлари қуртхоналар беш ёки ундан ортиқ қутига мўлжаллаб қуриларди-да!

Пиллачиликда туб ўзгаришлар қилиш учун ҳозирги имкониятни ҳисобга олиш жуда муҳим. Негаки, бизда қўшимча уруғ тайёрловчи корхона, наслчилик [illegible]

га ўтилса, биринчи мавсумда 300—400 минг қути, иккинчисида эса 200—250 минг қути уруғ тайёрланади. Бунда, энг муҳими, сифат яхшиланади. Бунинг учун ҳам биринчи галда тутзорлар — қўшимча озуқа базаси зарур. Имконият бор, тавсиялар берилган. Амалиёт, ечим эса жойлардаги мутасаддиларга боғлиқ, холос.

Ҳукуматимиз ҳам пилла сифатини яхшилашга эътиборни кучайтирмоқда. Лекин, яна бир муаммо мавжуд. У ҳам бўлса, пиллачилик соҳаси бир неча йўналиш тасарруфида эканлигидадир. Тайёрлов ва етиштириш ишлари қишлоқ хўжалиги вазирлиги тасарруфида, қайта ишлаш эса Енгил саноат уюшмаси зиммасида. Менимча, пилла билан боғлиқ барча жараённи битта қўлга бериш керак! Хорижда иш шундай йўлга қўйилган. Бу ҳақда кўп айтилди, лекин, натижа бўлмаяпти.

— Мустақиллигимиз эътироф этилди. Президентимиз И. А. Каримов хорижий мамлакатлар билан барча соҳада мустаҳкам алоқа боғлаш зарурлигини ҳам назарий, ҳам амалий тарзда таъкидламоқда. Бу борада институтингиз қандай фаолият кўрсатмоқда?

— Кейинги икки-уч йил ичида Индонезия, Тунис давлатлари илтимосига кўра вакиллар юбордик. У ерларга ипакчиликни ри- [illegible]

Илгари Вьетнамда илмий таянч тармоғи ташкил этилганлигини биламиз. Кейинги уч йил давомида алоқамиз узилиб қолганди. Эндиликда ҳеч бир тўсиқсиз, тўғридан-тўғри алоқалар олиб бориш имкониятига эга бўлдик. Ҳозирги кунда институтимиз раҳбари бошчилигидаги делегация Вьетнамда музокаралар олиб бормоқда. Унда қўшма корхона ташкил қилиш, тутзорлар барпо этиш, уруғчилик заводи қуриш кўзда тутилган. Яқинда яна Туркиядан ҳамкорлик қилиш тўғрисида таклиф битилган мактуб олдик.

Собиқ Иттифоқ даврида Озарбайжон, Туркманистон. Украина, Россия каби қатор республикалар билан илмий алоқаларимиз бўлган. Ҳозир шу алоқаларни қайта тикламоқдамиз. Энг муҳими, Президентимиз олиб бораётган сиёсатга таяниб, биз ҳам эркин иш олиб бораяпмиз. Ўйлайманки, бунинг натижалари кўп ўтмай юзага чиқади.

Айниқса, институтимиздаги «Ипак қурти генетикаси, селекцияси ва наслчилик ишлари», «Тут дарахтлари селекцияси ва агротехникаси», «Қурт боқиш технологиясини ишлаб чиқиш», «Пиллани, қайта ишлаш ва стандартлаш» каби етакчи бўлимлар фаолияти, қишлоқ хўжалик фанлари доктори, профессор, Давлат мукофотлари соҳиби У. Насриллаев, қишлоқ хўжалик фанлари номзоди, республикада хизмат кўрсатган пиллакор О. Пўлатов, биология фанлари номзодлари Р. Қурбонов, Э. Азимжонов, Ў. Қўчқоров, Х. Убайхўжаев каби олимларимиз олиб бораётган амалий ишлар, тажрибалар пиллачилик соҳасида [illegible]

Д. САИДОВ суҳбатлашди.

Миллий қадриятларимиз

ҚАЛБ ЭШИГИН ЧЕРТАР... ХОТИРА

КЎЧАМИЗНИНГ муюлишидаги кўркамгина ҳовли Меҳринисо опаларники эди. Мен ҳар куни уларнинг дарвозаси олдидан мактабга ўтардим. Бир куни ўқишдан қайтаётсам... Қия очиқ эшик ортида эгнига оппоқ кўйлак кийган, узун қора сочларини битта қилиб ўриб, елкаси оша олдига ташлаб олган, рўмолининг учи билан юзини хиёл яширган Меҳринисо опа ярим гавдаси билан кўриниб турарди. Унинг узун-узун киприклари соя ташлаб турган бўта кўзлари дарвоза тирқишидан кимнидир излаётгандай. Ҳайрон бўлиб ўтиб кетдим. Лекин бу ҳол кейинги кунлар ҳам такрорланди...

Бир куни маҳалламиздаги хотинларнинг «Тўхтабибининг қизи бўйига етиб, расида бўлиб қопти, у ёқ-бу ёқдан совчилар келаётганмиш» деган гапларини эшитиб қолдим. Шунда кўз олдимга фариштадай бўлиб дарвоза олдида турган Меҳринисо опа келди. «Расида» деган сўзнинг маъносига тушунмаган бўлсам-да, мен ҳам шундай расида қиз бўлиб қолсам, сочларим қоп-қора, узун бўлиб, бўйим етса деган болалик орзусига чўмдим.

Ҳадемай ўқишлар ҳам охирлади. Ана шундай кунларнинг бирида таътилда ким қаерда дам олиши ҳақида ўртоқларимиз билан суҳбатлашиб, кўчамизга етиб келганимни ҳам сезмай қолибман. Ҳамма билан хайрлашиб уй томон бурилдим. Кутилмаганда ўн-ўн беш қадамча нарида — ариқ бўйидаги сада остидан товуш келди:

— Қизча! Ҳай қизча!..

Қарадим. Саданинг тагида бир йигит менга қараб кўрсаткич бармоғи билан «бери кел» ишорасини қиларди. Иккиланиб тўрт-беш қадам юрдим. Билсам, у йигит шаҳар ичи маҳалласида яшайдиган Мадраҳим ака экан. У келиб ёнимга чўккалади-да, елкаларимдан ушлаб қулоғимга пичирлади: «Роҳилабиби, кириб Меҳринисо опангни чақириб чиқсанг-чи?!» Мен Мадраҳим аканинг ялинчоқ нигоҳига қараб туриб бу илтимосни бажармаслик мумкин эмаслигини ҳис қилдим. Орқамга қайтиб, қия очиқ дарвоза олдига келдим. Мадраҳим акадаги ҳаяжон менга ҳам кўчган эканми, ичкари киролмай, турган жойимдан чақира бошладим:

— Меҳринисо опа! Меҳ... ри...нисо о-па-а..!

Ниҳоят тўрдаги уйнинг эшиги очилиб ҳовлида Меҳринисо опанинг келбати кўринди. У аввалгидай оппоқ кўйлакда сочлари қирқ кокил қилиб ўрилган, бошидаги чаман дўппи бир ҳуснига ўн ҳусн қўшиб турарди. Назаримда у юриб эмас, учиб келди. Меҳринисо опа менга шодланиб қаради, лекин дарвозадан ташқарига ўтмади. Қия очиқ эшикдан сада тарафга узоқ термулиб қолди. Бир қўли билан садани ушлаб турган Мадраҳим ака ҳам шу томонга қараб турарди. Мен бўлсам бир унга, бир бунга ҳайрон бўлиб қараб қолибман. Бироздан сўнг уларни шу ҳолда қолдириб уйимиз томон юриб кетдим.

Орадан кўп ўтмай-ўрик сайлига улгуриб Мадраҳим ака билан Меҳринисо опаларнинг тўйлари бўлди. Қўш арғумоқ қўшилган, қип-қизил гиламлар тўшалган турнақатар араваларда келинни олиб кетишди. Меҳринисо опани охирги марта ўша дамда кўрдим. У эгнида оқ шойи кўйлак, кумушранг кимхоб нимча, бошида марварид ва тиллақош билан безалган дўппи устига ҳарир рўмол ташлаб, дугоналари қуршовида аста арава томон яқинлашиб келарди. Шу пайт менга кўзи тушиб қолди. Қуршовдан чиқиб олдимга келди-да, бағрига босиб юз-кўзларимдан қайта-қайта ўпди. «Сизга минг раҳмат, Роҳилабибижон, сизнинг яхшилигингизни ҳеч қачон унутмайман, уйимизга бориб туринг» деди-да, изига қайтди. Мен эса жовдираганча қолавердим...

Мана, шу воқеага ҳам 47 йил бўлди. Баъзилар учун оддий туюладиган бу нарса мен учун ҳалигача жумбоқ эди, қандайдир сирли эди. Балки ана шу сирлилиги учун ҳам ҳозиргача ёдимдан кўтарилмагандир. Лекин яқинда бу жумбоқ ечилди...

Шарқий Туркистонга қариндошларимникига меҳмонга бордим. Кутилмаганда мен турган хонадонга Меҳринисо опа кириб келди. Ўша-ўша ёқимтой Меҳринисо опа! Бошида Туркиянинг оппоқ батис рўмоли. Эгнида новвотранг товардан тикилган бежирим кўйлак. Соғинишган эканмиз, мириқиб-мириқиб суҳбатлашдик. Узоқ йиллик хотиралар тикланди, бирга-бирга сирлашдик. Меҳринисо опа билан Мадраҳим ака ҳозиргача ҳам бир-бирларини қаттиқ ҳурмат қилишар экан. Уларнинг фарзандлари ҳам ўзларига ўхшаб одобли, меҳрибон, меҳнаткаш бўлиб улғайишибди. Гап орасида ноқулай бўлса ҳам мени шунча вақтдан бери ҳайратга солиб келаётган уларнинг сирли севгиси ҳақида сўрагим келди:

— Опа, ўшанда сизларнинг севгингиз астойдил экан-да? Учрашганларингизда...

У гапимни тугатмасимдан кулиб юборди:

— Қанақа учрашув?! Биз бир-биримизни фақат узоқдан кўрардик. Ҳатто овозимизни ҳам эшитмаганмиз...

— Буни қаранг-а! Мен бўлсам... Сизни узатиб кетишган кунни эслайсизми? Ўшанда менга «Сизга минг раҳмат, яхшилигингизни унутмайман» дегандингиз...

— Ҳа, эсимда. Нега шунақа деганимни ҳалигача билмайсиз-а? Тўғрисини айтсам у вақтда ёш қизча эдингиз. Айтганим билан барибир тушунмасдингиз. Биласизми, сиз мени дарвозадан чақирган кунингиз ота-онам бошқа бировга унаштиришмоқчи эди. Уларни бироз шошмай туришга зўрға кўндирдим. Дарвоза олдига чиқишим эса Мадраҳим ака учун розилигим бўлиб туюлибди. Эртаси куниёқ совчи юборди. Кейин тўй... Мана салкам эллик йил бирга яшаб қўйдик. Ҳаётимдан мамнунман. Сизни эслаб турамиз...

Лабларида ним табассум билан сўзлаётган Меҳринисо опага қараб туриб ҳавасим келди. Ҳа, шундай севгилар ҳам бўлган дунёда!

Мен қирқ етти йилдан бери хотирамда сақланаётган бу воқеани бежиз эслаётганим йўқ. Яқинда «Аёл олами» саҳифасида босилган материалларни ўқиб, беихтиёр ўзимнинг ёшлик вақтларимни эслаб кетдим. Муҳаббат ҳам ҳар хил бўларкан-да. «Эр топилади...» деган мақоладаги воқеани ўқиб жуда афсусландим. Эҳ, қизларим-ей, наҳотки муҳаббатнинг қадрини шу даражада тушириб юбораётган бўлсангиз? Ахир севги чинакам бўлса ўзаро меҳр-муҳаббат, ишонч тобора юксалмайдими? Ҳали никоҳдан ўтмай туриб фарзанд кўраётган, энг даҳшатлиси, бу норасидаларни кўчаларга, туғуруқхоналарга ташлаб кетаётган ёшлар ўртасида чинакам севги бор эди, деб ўйлайсизми? Менимча, йўқ! Ундайлар умрининг охиригача ҳою-ҳавасларнинг қули бўлиб ўтадилар. Ҳаётларидан мазмун кетади.

Мен ҳеч кимга насиҳат ўқимоқчи эмасман. Аммо бир аёл сифатида эслатиб қўйишни бурчим деб биламан. Унутманг, поклик, ҳалоллик билан бошланган йўлгина ҳақиқий бахтга элтади! Муҳаббатнинг умрбод оловланиб туриши учун эса ҳамишалик садоқат, ишонч, вафо лозим. Ана қаранг, севгани билан ҳатто сўзлашгани иймманган Меҳринисо опа тақдиридан мамнун бўлиб яшамоқда. Қани энди ҳаммага ҳам шундай бахт насиб этса!..

Роҳила ҲАФИЗОВА,
шоира.

УЛАР АМЕРИКАГА БОРИШАДИ

Мустақил Ўзбекистонимизнинг келажакда янада гуллаб яшнаши, дунёда энг буюк, маданиятли, ривожланган давлатлардан бирига айланиши бугунги ёш авлодга боғлиқ. Шу боис иқтидорли ўғил-қизларни танлаш, тарбиялашга алоҳида аҳамият берилмоқда, бундай ёшларни чет элларга ўқишга юбориб, уларни дунё талабларига жавоб берадиган мутахассислар бўлиб етишишлари, юртимиз камоли учун қайғурадиган етук кишилар бўлиши учун ҳар томонлама имкониятлар очилмоқда.

Яқинда ана шундай хайрли мақсадларда яна бир қадам ташланди. Жумҳуриятимиздаги мактабларнинг 68 нафар юқори синф ўқувчилари ўқиш учун Америкага жўнаб кетиш тараддудидалар.

Минавварахоним Олғун давр тақозоси билан она юртдан ўзга юртда паноҳ топган ватандошларимиздан бири. Бугунги кунда Минавварахоним таълим ва тил ўрганиш бўйича Америка ҳамкорлик ташкилоти вакили. Америкада ўқиш истагини билдирган ёшлар орасидан муносибларини танлаш, уларни синовлардан ўтказиш каби ташкилотчилик ишларида Минавварахонимнинг хизматлари катта бўлмоқда. Ўғил-қизларимиз бир йил давомида инглиз тилини янада мукаммал ўрганадилар, Америка ҳаёти билан чуқурроқ танишадилар.

Бундай бахтга мушарраф бўлиш учун инглиз тили чуқур ўрганиладиган мактабларнинг юқори синф ўқувчилари тест синовларидан ўтказилди. Синов натижалари Америкада текшириб келинди.

— Жумҳурият бўйича танлаб олинган 68 нафар ўқувчилар орасида мактабимиз ўқувчиларидан тўрт нафари борлиги биз учун қувончли ҳолдир,— дейди Шайҳонтоҳур районидаги 102-мактаб директори Ўткир Солиҳов.— Бунда инглиз тили ўқитувчиларимиз Лидия Афанасьева, Эрмон Муҳамедовлар хизмати катта.

Биз бахтли дугоналар — Феруза Алимова, Дурдона Жалилова, Дилфуза Олимжонова, Ойдин Абдуллаеваларга оқ йўл тилаб, хорижда юртимиз обрўсини оширишларини тилаб қоламиз.

З. ЖУРАЕВА.

Суратда: Америкада ўқиш бахтига мушарраф бўлган қизлар ўз ўқитувчилари Лидия Афанасьева билан бирга.
Д. АҲМАД суратга олган.

СПОРТ

ДАРТС ЁШ ТАНЛАМАЙДИ

Спортнинг энг оммавий турларидан бўлган «ДАРТС» ўйини яқин-яқингача республикамизда у қадар оммавийлашмаган эди. Лекин кейинги пайтларда спортнинг бу қизиқарли турига қизиқувчилар, у билан бажонидил шуғулланувчилар кўпайди. Унинг оммавийлашиб бораётганини ҳисобга олиб, яқинда махсус қарор билан Дартс спорт турларидан бири сифатида қабул қилиниб, республика биринчиликлари ўтказиб туриш, ғолиблар эса халқаро мусобақаларда иштирок этиши маълум қилинди.

Яқинда пойтахтимиздаги «Саломатлик» спорт мажмуида икки кун давомида дартс бўйича Ўзбекистоннинг 1 чемпионати бўлиб ўтди. Албатта бугунги кунда бирор тадбирни, айниқса спорт мусобақаларини ташкил этиш, ўтказиш осон эмас. Лекин спортнинг янги тури ишқибозлари, унга ҳомийлик қилувчилар топилди. «Узмонтажпромснабкомплект» бирлашмаси мусобақаларни маблағ билан таъминлашни ўз зиммасига олди. «Ўзбекистон ҳаво йўллари» авиакомпанияси ва «Тошкент — Спортинформ» фирмаси ҳам чемпионатга ҳомийлик қилдилар.

Мусобақалар бошланиши олдидан Ўзбекистон дартс федерацияси Президенти П. Нўъмонов, Юнусобод райони ҳокими муовини Р. Қурбонов ва бошқалар сўзга чиқиб, иштирокчиларга муваффақиятлар тиладилар.

Чемпионатда республикамизнинг турли вилоятларидан келган олтмишдан ортиқ спортчилар қатнашдилар. Эркаклар орасидаги мусобақаларда тошкентлик М. Ғозиев ғолиб чиқиб, қимматбаҳо совға ва пул мукофоти билан тақдирланди.

Аёллар орасида эса қаршилик А. Ивакина биринчи ўринни олди.

— Вилоятимиз вакиллари ҳам мусобақаларда яхши натижаларни қўлга киритишди,— дейди вилоят жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раиси Ф. Федоров,— айниқса олмалиқликлар фаол иштирок этишди. Бунда дартснинг Олмалиқдаги марказ бошлиғи Рафқат Воҳидовнинг хизмати катта. Жумладан унинг шогирдлари Элвира Ибрагимова, Марина Фозулиналар жуфт бўлиб мусобақалашиш бўйича аёллар орасида биринчи бўлдилар ва муносиб тақдирландилар. Яна бир вакилимиз Надежда Ломанина эса аёллар ўртасида 3-ўринни эгаллади.

Спортнинг янги, қизиқарли тури жадал ривожланаётганлигини ҳисобга олиб дартс яқин вақт ичида кенг оммавий халқ севган ўйинига айланишига ва республика биринчилиги ғолиблари нуфузли халқаро мусобақаларда республика шарафини муносиб ҳимоя қилишига ишонамиз.

Ф. СУЛАЙМОНОВА.

СУРАТЛАРДА: Дартс бўйича Ўзбекистон 1 чемпионатининг очилиш маросими; мусобақа иштирокчиси Ю. Баязитов.
Д. АҲМАД олган суратлар.

Турли касб эгалари

«ТОЁТО», «МЕРСЕДЕС»ДАН ТОРТИБ...

МАШИНА минганнинг ҳаммага иши тушади. Моторчи, туникачи, бўёқчи, электрчи ва ҳоказо.. Лекин, қулф-калитчига мурожаат қиладиганлар ҳам анчагина экан. Пойтахтимизнинг Шимоли-Шарқ даҳасидаги 16-ёнилғи қуйиш станцияси қошидаги устахонада ана шундай «Қўли гул» уста борлигини энди билдик.

— Дафъатан кеча «Жигули»мнинг калити ўт олдиргичнинг ичида синиб қолди,— деди йўловчи, Риштон туманидан Тошкентга меҳмон бўлиб келган Араб ака Тўйчиев.— Гапнинг очиғи, бошим қотиб қолди. Кейин мана шу йигитларнинг довруғини эшитдим. Ярим соатга қолмай, мушкулимни осон қилишди. Калитни ўт олдиргичдан чиқариб, янгисини ясаб беришди. Пулга келганда ҳам ўта инсофли экан... Энди юртимизга қайтяпмиз. Барака топсин. Абдурашидга раҳмат!..

Ҳа, мазкур устахонада бўлсангиз, бир кунда бундай миннатдорчилик сўзларини жуда кўп мартаба эшитишингиз мумкин. Синамоқчи бўлиб биз ҳам Абдурашидга «дардимиз»ни айтдик. Ўн-ўн беш дақиқада «Москвич» бузилган эшигининг қулфини дарров созлади, қўйди. Бу ерга келмасдан олдин «учар» усталардан эшитган «алмаштириш керак», «ўзиники ярамайди», «қулфи ўлипти» деган гапларни бир зумнинг ўзида чиппакка чиқарди.

Худди шундай. Абдурашид Жилқибоев, Александр Пчелинцевларни чиндан ҳам «Қўли олтин» усталар деса бўлади. Уларнинг шогирди Алишер Сидиқхўжаев ҳам устозларидан қолишмайди. Улар учун машина турларининг аҳамияти йўқ. «Тоёто», «Мерседес», «Форд», «БМВ» сингари чет эл машиналарини тузатиш ҳам уларга чўт эмас. «Волга», «Жигули», «Москвич»ларни айтмасак ҳам бўлаверади. Усталар ҳар куни 20—25 та мшинани қўлдан чиқаришлари мумкин. Улар ўзларининг камтарона, лекин зарур хизматлари билан одамлар дуосини олмоқдалар. Ҳалол меҳнат ҳамда инсоф бор ерда барака ҳам бўлади, деб шуни айтсалар керак-да!..

У. РАҲИМОВ.

ФУТБОЛ

«НЕФТЧИ» «ПАХТАКОР»ГА ЕТИБ ОЛДИ

● УТГАН йил ҳам, бу йил ҳам республика миллий биринчилиги олий табақасида чемпионлик учун кураш асосан икки жамоа — «Пахтакор» ва «Нефтчи» ўртасида бўляпти. Мана ўтган куни бўлиб ўтган учрашувлардан сўнг турнир жадвалида яна қўш ҳокимиятчилик юзага келди. «Пахтакор» Бухорода «Нурафшон» билан натижасиз дуранг ўйнаб бир очко йўқотган бўлса, «Нефтчи» Чирчиқ шаҳрида 2:1 ҳисобида ғолиб келди. 13-тур ўйинларидан сўнг «Пахтакор» билан «Нефтчи» жамоалари 21 тадан очко тўплаб, жадвалда дастлабки ўринларни эгаллаб туришибди. Учинчи ўринда бораётган Наманганнинг «Навбаҳор» клуби Гулистоннинг «Шифокор» жамоасини 5:0 ҳисобида енгди. Шуни айтиш керакки, Гулистон футболчилари бир неча учрашувда йирик ҳисобда мағлубиятга учраганликлари туфайли ҳозиргача ўз дарвозаларидан 37 та тўп ўтказиб юбориб, бу соҳада «биринчи» бўлиб турибди.

Вилоятимиз вакиллари «Политотдел» футболчилари Нукус шаҳрида «Орол» меҳмони бўлиб, 1:1 ҳисобида дуранг ўйнашди. Шу турнинг қолган ўйинларида қуйидаги натижалар қайд этилди. «Трактор» — «Наврўз» — 0:0, «Динамо» — «Суғдиёна» — 0:1, «Янгиер» — МСХК — 0:0, «Темирйўлчи» — «Косонсойчи» — 3:1.

14-тур ўйинлари эрта ва индинга бўлади.

• Ўзбекистон—КХДР

ЯНА БИР ҚЎШМА КОРХОНА

Биз шолидан фақатгина гуруч олинади, деб билардик. Лекин шоли қипиғидан совун олса ҳам бўларкан. «Тедонган» номли ўзбек-корейс қўшма корхонаси директори Т. Хваннинг таъкидлашича, гуруч донасидаги қизил қопламанинг чангидан ҳатто спирт ҳам олинаркан.

Яқинда ушбу қўшма корхона биринчи навбатининг ишга тушиши муносабати билан тантанали маросим бўлиб ўтди Шу куни Тошкентдаги шолини қайта ишлаш корхонасидаги қўшма корхона биноси иккала мамлакат байроқлари ва тамғалари билан безатилди. Иккала давлатнинг мадҳиялари янграгандан сўнг Ўзбекистон Республикаси Дон маҳсулотлари концерни раиси вазифасини бажарувчи Н. Тен йиғилиш қатнашчиларини қутлади, кореялик шерикларга фойдали ҳамкорлик учун миннатдорчилик билдирди.

Шундан кейин йиғилганлар гуруч қипиғини қайта ишлаш, ёғ ишлаб чиқариш, совун тайёрлаш жараёнини кўздан кечиришди. Корхона экологик жиҳатдан тоза. Бир кунда 1200 килограмм гуруч ёғи ишлаб чиқариш қувватига эга.

Йиғилишни Тошкент дон маҳсулотлари ҳудудий ишлаб чиқариш бирлашмаси директори Т. Шодимов олиб борди. «Тедонган» ўзбек-корейс қўшма корхонаси очилиш маросимида КХДР-нинг элчихона ишлари бўйича Ўзбекистондаги вақтинчалик мухтор вакили Пак Тхе Вон жаноблари иштирок этди.

Шундай қилиб, Ватанимизда хом-ашё базасидан маҳсулот ишлаб чиқариш сари яна бир дадил, хайрли қадам қўйилди. Зеро, Ўзбекистонимизда ишлаб чиқариладиган, етиштириладиган хом ашё кўп. Иқтисодиётимизни юксалтириш, аҳолини зарур истеъмол ва саноат молларига бўлган эҳтиёжини қондиришда бу каби қўшма корхоналар ниҳоятда зарур.

Т. ЕРҚУЛОВ.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

ЭЪЛОНЛАР, БИЛДИРУВЛАР

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИНИНГ АБИТУРИЕНТЛАРИ ВА УЛАРНИНГ ОТА-ОНАЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Пойтахтдаги Абу Райҳон Беруний — ихтисослаштирилган кичик корхонаси абитуриентларни Тошкент олийгоҳларининг тест танлов-кириш имтиҳонларига тезкор тайёрлаш курсларини ташкил этганини маълум қилади.

Машғулотларни асосан Тошкентдаги йирик олийгоҳларнинг абитуриентларни олий юртларга тайёрлашда бой тажрибага эга бўлган юқори малакали ўқитувчилар, фан номзодлари, доцентлар олиб борадилар.

Машғулотлар махсус ихтисослаштирилган тарзда ва кичик-кичик гуруҳларга бўлиниб, ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Фирма талабаларнинг пухта тайёргарлиги ва унинг натижаси учун моддий ва маънавий жавобгарликни ўз зиммасига олади. Зарурат бўлса абитуриент ётоқхона билан ҳам таъминланади.

Қабул шартлари билан батафсилроқ танишиш учун қуйидаги манзилгоҳга марҳамат қилинг:

Тошкент шаҳри, Усмон Носир (Ш. Руставели) кўчасидаги — «Текстильшик» — маданий-маърифий маркази, 1-қават.

Самарқанд автостанциясидан — 7, 24, 28 трамвайлари билан борилади ва Фрунзе савдо маркази (Театральная) бекатида тушилади. Иш вақти: ҳар куни соат 9 дан 17 гача (душанбадан ташқари).

АЗИЗ ОТА-ОНАЛАР!

Машғулотлар тахминан 15 июндан, мактабларнинг 11-синфларида битирув имтиҳонлари тугаганидан сўнг бошланади, лекин қабул ҳозирдан бошланди. Ўқитиладиган гуруҳлар сони чекланган, вақтни қўлдан бой берманг.

ФИРМАМИЗГА МАРҲАМАТ ҚИЛИНГ, АЗИЗ ДЎСТЛАР!

Тошкент ҳақиқати

МУАССИСЛАР: ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ ВА «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КУЧАСИ, 32.

Телефонлар:

ХАТЛАР ВА ОММАВИЙ ИШЛАР БЎЛИМИ — 33-40-48.

АХБОРОТ, ТИЖОРАТ ВА ЭЪЛОНЛАР БЎЛИМИ — 33-99-15.

● Эълон ва билдирувлар кечиктирилмай чоп этилиши кафолатланади.

● Факт ва далилларнинг ҳаққонийлиги учун мақолалар муаллифлари масъулдирлар.

● Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Узбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар Бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Индекс: 64672. 1 2 3 4 5 6

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 000094. Буюртма Г—277. 29905 нусхада босилди, ҳажми—2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 19.30.